

Riksdagens protokoll

2010/11:29

Tisdagen den 7 december

Kl. 13.00 – 16.03
18.00 – 18.42

Protokoll
2010/11:29

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 1 december.

2 § Svar på interpellation 2010/11:97 om haverikommission i fallet Rossana

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Gunvor G Ericson har skrivit en interpellation mot bakgrund av en skildring i SVT-programmet *Uppdrag granskning* av hur en 14-årig flicka utnyttjas i ett koppleriärende. Gunvor G Ericson frågar om jag avser att ta initiativ till en kontakt med berörda myndigheter för att säkerställa att de genomför åtgärder så att en liknande behandling inte återupprepas. Hon undrar också om jag avser att ta initiativ till att en haverikommission tillsätts för att utreda vad som gick fel i fallet med den 14-åriga flickan.

När de sociala och rättsvårdande myndigheterna får information om att barn misstänks fara illa eller har blivit utsatta för brott förväntar jag mig att de reagerar blixtnabbt. För något annat finns det faktiskt ingen ursäkt. Den situation som den här flickan har hamnat i är upprörande. Socialtjänsten ska alltid agera när det finns misstanke om att ett barn far illa. Likaså ska polis och åklagare utreda sina ärenden inom rimlig tid.

I Sverige har vi en ordning som innebär att myndigheterna hanterar sina ärenden självständigt. Det medför också att frågor om eventuella brister i handläggningen ska bedömas och hanteras på myndighetsnivå eller av relevant tillsynsorgan. Socialstyrelsen har inom ramen för sin tillsyn av socialtjänsten granskat ärendet och riktat allvarlig kritik mot fullmäktige i den berörda stadsdelen i Malmö. Socialstyrelsen har också bett stadsdelsfullmäktige att redovisa vilka åtgärder man har vidtagit för att förhindra att liknande brister uppstår i handläggningen av andra ärenden.

Ledningen för Polismyndigheten i Skåne har å sin sida gjort en egen-initierad granskning av såväl det här fallet som andra barnärenden vid den aktuella utredningsroteln. Granskningen resulterade i skarp kritik mot de långa handläggningstiderna. För att komma till rätta med problemen har myndigheten nu bland annat utökat bemanningen vid utred-

ningsroteln. Åklagaren har å sin sida återupptagit förundersökningen mot de personer som kan misstänkas för köp av sexuella tjänster.

Mot bakgrund av att berörda myndigheter själva har agerat för att följa upp ärendet har jag inte för avsikt att vidta några åtgärder. Men jag vill framhålla att regeringen tydligt har markerat vikten av att prostitution och handel med kvinnor och barn för sexuella ändamål bekämpas. Regeringen har mellan 2007 och 2010 avsatt ca 1 miljard kronor till insatser inom områdena prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt mäns våld mot kvinnor. Åtgärderna tar bland annat sikte på att höja kunskapen och förbättra samverkan mellan myndigheterna. Målet är att få till stånd en varaktigt höjd ambitionsnivå på nationell, regional och lokal nivå i kampen mot den här typen av brott.

Anf. 2 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Tack för svaret! I Malmö stad finns kvinnofridsarbetet Projekt Karin, som regeringen har givit extra pengar till. Ändå kunde det hända att Rossana såldes i flera månader och att flera anmälningar till socialen inte togs på allvar. När fallet till slut polisanmälades tog det nio månader innan förhör med hallickarna skedde och ett år innan rättegång inleddes. Hur kunde sociala och rättsliga myndigheter svika att uppmärksamma en minderårig romsk flickas rop på hjälp? Hur kan det gå till så i en stad där Projekt Karin finns?

Av regeringen har Malmö fått 3,5 miljoner under 2008 för att starta det här projektet. Nästkommande år ligger summan från regeringen på 1,5 miljoner. Av Polismyndigheten i Skåne fick Projekt Karin 12 miljoner kronor i mars 2008. Regeringen har alltså gjort en särskild satsning på jämställdhet i Malmö stad, Karinprojektet, som samlar kvinnofridsarbetet bland myndigheterna i staden under ett och samma tak och som syftar till att effektivisera arbetet för kvinnofrid.

Hur kan det då komma sig att den 14-åriga flickan blev osynliggjord av polispersonal som är utbildad på just denna typ av fall? Det borde ligga i regeringens eget intresse att utreda hur det kunde fallera så totalt, trots den satsning regeringen har gjort. En haverikommission skulle kunna belysa vad det är som har gått snett utifrån de kriterier regeringen satte upp när Karinprojektet drog i gång.

Projekt Karin är förutom en nationell modell även en praktisk daglig verksamhet – och de gör säkert detta väldigt bra – dit utsatta kan vända sig själva eller bli hänvisade till vid behov. Varför fick inte Rossana ta del av de resurserna?

Visst är det bra att myndigheterna utreder, men regeringen borde efterfråga resultat från regeringens särskilda satsning. Har det givit resultat, och varför fungerar det inte i det här fallet? Kan det ha kopplingar till att flickan är rom?

Ministern säger att regeringens medel som har avsatts har sikte på att höja kunskapen och förbättra samverkan. Ändå säger en av poliserna i det här programmet, *Uppdrag granskning*, angående hederskulturer: Detta får vi leva med. Det tycker jag är oacceptabelt. Rättsväsendet måste fungera oavsett vilken bakgrund de inblandade i fallet har. Samma lagar gäller. Man kan inte gömma sig bakom en så kallad hederskultur som egentligen borde kallas skam.

Det är bra att ministern håller med om att den situation som flickan hamnade i är upprörande. Men hur ska regeringen säkerställa att den miljard som avsatts används på ett bra sätt, så att det här inte upprepas?

I grunden behöver synen på sexköp förändras och de rättsliga myndigheterna sluta behandla brottet som ett dussinbrott när det handlar om ett brott som trasar sönder en människa fysiskt och psykiskt. Det är inte bara en myndighetsfråga. Borde inte regeringen också vilja ha en haverikommission för att se vad som har gått snett och förhindra att det händer igen?

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jo, det ligger i regeringens intresse att faktiskt ta reda på vad som har hänt och se att det inte händer igen.

Låt mig säga att Socialstyrelsen har begärt in en redovisning som ska komma den 15 december. Jag tycker att det är bra att man har agerat skyndsamt. Detta tillsammans med polismyndighetens egen utredning och annat tror jag kommer att ge en ganska bra kartläggning av bristerna, som vi naturligtvis på olika nivåer måste arbeta med och dra nytta av, så att vi inte får den här typen av händelser igen.

Jag tycker att den intressanta fråga som interpellanten ställer är: Hur kunde det ske? Jag skulle vilja påstå att hänvisningen till Projekt Karin kanske är lite missvisande, för Projekt Karin är ett projekt som handlar om att skapa en särskild miljö. Man behöver inte ha mycket fantasi för att förstå att den här stackars flickan dess värre inte var i närheten av den särskilda miljön, där olika tjänstemän diskuterar anmälda ärenden.

Här handlar det om att man ute i den så kallade verkligheten, alltså ute i ett bostadsområde, måste se till att de som får anmälningar eller signaler om att någonting är fel reagerar och vidtar åtgärder. Det var ju det som inte skedde.

Det var flera som hade sett, som hade synpunkter och som ställde frågor. Men man agerade inte på det egentliga basplanet, där den romska 14-åriga flickan fanns. Och det är det här som jag tror är otroligt viktigt när det gäller barn och ungdomar. Vi måste försäkra oss om att det tas initiativ och ageras på det lokala planet. Där hoppas jag att den redovisning av åtgärder som vi får och den kartläggning av ärendet som görs ska ge oss ett underlag. Jag hoppas också att vi på olika sätt kan försäkra oss om att kommunerna kommer att arbeta med det.

Kan det ha betydelse att det var en romsk flicka? Det vågar inte jag svara på. Man ska inte spekulera i det. Men människor som lever i en väldigt utsatt miljö – den här flickan hade dessutom en utsatt familjesituation – är ofta långt ifrån den typ av människor som agerar och handlar väldigt strukturerat.

Då blir avståndet till våra goda ambitioner hos myndigheter och andra inte tillräckligt kort, och det är den bryggan vi måste bygga.

Jag har för avsikt att under nästa år arbeta mycket med barn- och ungdomsärenden just därför att jag har en bestämd uppfattning att vi har många goda institutioner, regelverk och insatser men att de inte hålls samman. Därför faller barn och ungdomar emellan. Riktigt hur det ska landa i konkreta åtgärder är jag inte framme vid än, men vi kommer naturligtvis att använda den kunskap som vi får i det här vedervärdiga ärendet för att kunna ta till det hela.

Jag tycker att det är bra att man från polis och åklagare har agerat och lyfter fram ärendet. Jag får inte ha synpunkter på vad de ägnar sig åt, men jag har i alla fall en bestämd känsla av att det är många som har använt det som hänt som en väckarklocka. Det ska vi alla vara glada över.

Sedan måste vi naturligtvis utvärdera handlingsplanen och alla de olika åtgärderna. Det är planerat att så ska ske. Det är många olika projekt av olika sort, men jag tycker att vart och ett av dem är viktigt. Självklart måste vi göra en samlad redovisning av vad vi har lärt oss och hur vi går vidare. Ingen ska inbilla mig i vart fall att det som behöver göras redan är gjort, för det finns alltid mer att uträtta. I det här fallet har vi fått en del hemska erfarenheter som vi behöver ta med oss i det arbetet.

Anf. 4 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Jag håller med ministern om att det som hänt är avskräckande. Trots att det fanns ett antal signaler lyssnade man inte. I fråga om tjejer som lever i en utsatt miljö, som det var i det här speciella fallet och där sociala myndigheter redan innan hade varit inkopplade, måste man vara extra vaksam och lyhörd när man får signaler. Då kan man inte bara avfärda det och inte gå vidare med att undersöka.

Det handlar egentligen om folkhälsoinvestering; man ger inte tillräckliga resurser för att följa upp. Regeringen har tidigare haft en särskild satsning när det gäller folkhälsoarbetet när det handlade till exempel om målområde 3 i folkhälsoarbetet, det vill säga trygga och goda uppväxtvillkor. Under förra mandatperioden sköt regeringen till 115 miljoner extra årligen till insatser inom det området. Det har tyvärr inte följts upp, utan de pengarna är borta nu.

Jag skulle gärna vilja se att regeringen gjorde det möjligt för fler frivilligorganisationer att jobba inom det här området, till exempel kvinnojourer, som kan stötta men som i dag inte kan söka pengar direkt från länsstyrelserna utan måste göra det via kommunerna eller tillsammans med kommunerna.

Om personer som jobbar på socialen inte reagerar är det naturligtvis jättebra att Socialstyrelsen följer upp och kommer med en rapport den 15 december. Jag tycker mig höra hos ministern att det ändå finns en ambition att ta till sig detta och göra någonting åt det här, och det är jag väldigt glad för. Vi måste från riksdagen vara tydliga med att vi vill ha en uppföljning och en samlad redovisning med förslag till åtgärder så att det här inte kan hända igen.

Det är inte acceptabelt att olika grupper tar till egna lagar därför att polisen sviker. Vi måste se till att ha en ordning där alla människor kan känna att man blir behandlad lika inför lagen.

Därför skulle jag vilja höra ministern utveckla de tankar som hon framförde om att gå vidare, även om ministern inte i dag kan säga exakt vad det är för insatser utöver det som ryms i handlingsplanen och utöver den extra miljard som är avsatt.

Anf. 5 PATRICK RESLOW (M):

Fru talman! Jag tror att alla som såg inslaget i *Uppdrag granskning* tog väldigt illa vid sig. Det lämnade ingen oberörd.

Däremot blir jag lite konfunderad när jag hör Gunvor G Ericson rikta kritik mot Projektet Karin. Jag tycker att det är lite olyckligt eftersom det är en väldigt bra verksamhet, framför allt i en stad som Malmö med alla de problem som finns där.

Men Gunvor Ericson har möjligheter att agera i Malmö. Utan att gå in i det enskilda fallet i sig är det just de sociala myndigheterna i Malmö som har fallerat, och det har Socialstyrelsen varit inne på. Gunvor Ericson har möjlighet att agera där eftersom det är hennes partikamrater som styr i Malmö stad tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och därmed styr också de sociala frågorna.

Det kanske är en bättre kanal, Gunvor Ericson, att använda och se till att ändra på den sociala politiken i Malmö stad.

Anf. 6 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är helt rätt uppfattat, att jag inte tänker lämna det här utan åtgärder. Jag tycker att det är alldeles förskräckligt att barn och ungdomar utsätts för den här typen av brott, i synnerhet att barn och ungdomar i särskilt besvärliga sociala situationer inte får det stöd och den uppbäckning som behövs.

Jag tycker att det är helt otillständigt att man inte tillräckligt skyndsamt utreder brott mot de här barnen och ser till att lagföra dem som är skyldiga för övergrepp. Det får helt enkelt inte vara så.

Utvärderingen av den handlingsplan som vi har haft och som vi lagt stora resurser på är ett uppdrag för Brå. Den ska redovisas vid årsskiftet. Det finns också en handlingsplan mot människohandel och prostitution där utvärderingen kommer i januari 2012, alltså lite senare. Vi följer upp dessa, och det är viktigt.

Åklagarmyndigheten bedriver inom ramen för Utvecklingscentrum i Göteborg ett projekt tillsammans med polisen i syfte att korta handläggningstiderna och höja kvaliteten i bevisning i relationsvåldsmål och barnärenden. Jag tycker att det är relevant i det här sammanhanget. Det är ett ganska komplext område och rätt svårarbetat, men jag hyser hopp om att Utvecklingscentrum i Göteborg kan ta fram en del riktlinjer, rutiner och kunskaper som vi kan använda för att nå bättre fram i de här ärendena.

När allt detta är sagt måste jag återkomma till – det står inte i mina papper och nämns säkert inte i debatten heller – att de här barnen finns ute i vanliga miljöer. De finns och syns, och det måste vara så att människor som anmäler vet att myndigheter på den mest lokala nivån reagerar. Det kan inte vara så att vi blundar för att någon misstänker att ett barn far illa. Det spelar ingen roll vad det är för barn eller vad barnet tillhör för kultur eller vad det nu kan vara. Vi är överens i Sverige om vilka regler som gäller. På något sätt måste vi hjälpas åt att tydliggöra att det är det som gäller och försäkra oss om att man i olika myndigheter har de rutiner och den medvetenhet som krävs för att få verkstad.

Man får vara glad över att medierna ibland lyfter fram brister så att det inte får stå opåttalt. Det är fullständigt obegripligt hur en 14-årig flicka kan bli utsatt för övergrepp över 100 gånger innan det händer någonting. Man nästan funderar över om det hade hänt något om flickan inte hade blivit gravid. Det är alldeles förfärligt!

Prot. 2010/11:29

7 december

Svar på
interpellationer

Självklart delar jag uppfattningen att en anledning till att vi måste hantera detta bättre är att vi aldrig kan acceptera alternativ rättskipning i Sverige. Vi har en ordning där vi ska garantera allas likhet inför lagen. Därför måste vi se till att ha sådana rutiner, handläggningstider och arbetsformer som gör att detta fungerar samt ifrågasätta och skarpt reagera mot annan typ av rättskipning.

Det finns säkert en del att göra inom ramen för folkhälsoarbetet. Som interpellanten påpekar är en del medskyldiga i de brott som har begåtts mot flickor i besvärliga miljöer. Det finns anledning att se vidare på det och se vad man ytterligare kan göra för att förhindra att sådant här upprepas.

Jag kan bara tacka för att Gunvor G Ericson har lyft upp frågan. Jag tror inte att det finns enkla lösningar, men jag kan försäkra riksdagen om att regeringen kommer att fortsätta att arbeta med de här frågorna och på olika sätt bidra till förbättringar.

Anf. 7 GUNVOR G ERICSON (MP):

Fru talman! Jag är glad att ministern visar en ödmjukhet inför den svåra sak som har hänt i Malmö. Jag tycker dock, Patrick Reslow, att man måste skilja på sin roll som riksdagsledamot och ansvarig för lagstiftningen – om man hade lyssnat ordentligt på vad jag sade hade man hört att min kritik inte var mot Projekt Karin som sådant – och regeringens sätt att följa upp en investering på 12 miljoner kronor i ett projekt för att utbilda poliser. Det handlar inte om att ställa riksdagsledamöter mot kommunpolitiker. Här handlar det om vad vi kan göra tillsammans så att inte den här situationen upprepas. Vi har ett ansvar i riksdagen att följa upp de pengar regeringen har avsatt. Det tycker jag är självklart.

När ett barn inte blir lyssnat på och inte trott på vet vi genom folkhälsoforskning som går långt tillbaka i tiden att barnet kan få komplikationer för resten av livet. Konsekvenserna för personer som har blivit mistroddas och inte har fått den trygghet och det goda sociala stöd de behöver när de växer upp kan leda till stora kostnader för samhället totalt sett – för att inte tala om allt det lidande som personerna själva har råkat ut för.

Åklagarmyndigheten i Göteborg, som jobbar med frågorna, behöver jobba ännu mer för att få ut kunskapen – implementera – på lokal nivå. Där kan också vi från riksdagen trycka på regeringen så att det verkligen blir en ordentlig uppföljning. Därför ser jag fram emot dels Socialstyrelsens rapport som ska läggas fram den 15 december, dels den samlade utvärderingen av Projekt Karin och de avsatta pengarna, som jag vet att Lunds universitet tittar på.

Det är viktigt att vi lyfter upp frågorna för att visa att riksdagen inte accepterar vad som händer. Så här får det inte gå till.

Anf. 8 PATRICK RESLOW (M):

Fru talman! Gunvor G Ericson sade i sitt första inlägg att det finns tveksamheter huruvida Projekt Karin är bra. Du gav uttryck för en fråga om hur det kunde hända trots de pengar som regeringen har satsat på Projekt Karin. Det är tråkigt om man försöker lägga någon skuld på Projekt Karin eller försöker förmedla bilden av att Projekt Karin inte skulle vara effektiv eller bra verksamhet. Jag ville därmed förtydliga det, Gunvor Ericson.

Vi ska givetvis följa upp de pengar vi förmedlar. När man begär att justitieministern ska tillsätta en haverikommission borde man först och främst se efter vilka andra kanaler som finns. Du har bättre kanaler än vad vi andra har med dina partikamrater i Malmö stad.

Prot. 2010/11:29
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! När det gäller regeringens sätt att utvärdera projekten har jag nämnt att vi i det ärende som tas upp i interpellationen väntar på vad Socialstyrelsens granskning av hur ärendet har hanterats ger – och den läggs fram i december. Jag har sett att Polismyndigheten i Skåne har agerat och vidtagit åtgärder, vilket är bra. Sedan har vi de två stora Bråutvärderingarna. När de väl kommer får vi granska och se om de motsvarar de förväntningar på utvärdering som kan tänkas finnas. Det är ändå det sätt som regeringen kan utvärdera projekt på.

I interpellationen fanns en tanke om en haverikommission. Det finns ett regelverk för haverikommissioner när det handlar om barn som har avlidit med anledning av brott. Där har vi en första rapport vad gäller den lagstiftningen. Socialstyrelsen konstaterar att det är för tidigt att dra någon slutsats om det här är en form som fungerar väl.

Vi förbereder sedan tidigare ett arbete med haverikommissioner när det gäller kvinnor som har avlidit på grund av brott i nära relationer. Det är också ofta fråga om en komplicerad kedja av händelser. Där räknar jag med att lägga fram en proposition under våren 2011.

Vår erfarenhet av det som brukar kallas haverikommissioner är rätt begränsad. Det vore bra att ta till sig vad vi får ut av den haverikommission som i första hand gäller barn och som ska sättas i sjön någon gång nästa år innan vi bestämmer oss för ytterligare kommissioner. Det borde vi också dra en slutsats av, med tanke på att vi har flera utvärderingar av ärenden och en hel del arbete i gång för att lyfta upp på bordet de problem och de frågor vi måste ställa oss med anledning av fallet Rossana.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellationerna 2010/11:53, 66, 67, 82, 89 och 90 om vindkraftverkens framtid

Anf. 10 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Johan Andersson har frågat mig om jag avser att agera för en förändring av Försvarmaktens beslut om så kallade riskavstånd för militära flygplatser så att det möjliggör nyetableringar av vindkraftverk i enlighet med den av riksdagen fastställda planeringsramen.

Kent Persson har frågat mig vad jag avser att göra med anledning av Försvarmaktens motarbetande av svensk vindkraft och om jag kommer att verka för en avveckling av det kommunala vetot beträffande vindkraftsetablering. Kent Persson har också frågat mig om jag avser att ta initiativ till att en utredning tillsätts om uttagsbeskattningen för kooperativ vindkraft, vad jag avser att göra för att stimulera utbyggnad av havsbaserad vindkraft samt vilken bedömning jag gör av behovet av reglerkraft för vindkraft och hur jag avser att agera i frågan.

Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra med anledningen av att Försvarsmakten motarbetar stora områden med vindkraft.

Krister Örnfjäder har frågat mig hur och när jag avser att agera för att få fart på byggandet av vindkraft i svenska vatten.

Peter Jeppsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att få till en begränsning i Försvarsmaktens möjligheter att stoppa projekt som är av riksintresse avseende byggande av förnybar energiproduktion.

Jag har valt att besvara samtliga interpellationer i ett sammanhang.

Först av allt tycker jag att det är glädjande att det finns ett så stort och brett engagemang för vindkraften i kammaren. Det är för mig en ytterst angelägen fråga, och goda ramvillkor för vindkraften är avgörande för att nå det av riksdagen beslutade målet för ny förnybar elproduktion på ett kostnadseffektivt sätt. Regeringen jobbar aktivt för att underlätta och påskynda planeringen och utbyggnaden av vindkraften. Målet för elcertifikatssystemet har höjts till 25 terawattimmar ny förnybar el till 2020 jämfört med 2002 års nivå. Riksdagen har också beslutat om, i enlighet med regeringens förslag, en planeringsram om 30 terawattimmar till 2020.

De frågor som har ställts till mig rörande Försvarsmakten och vindkraft berör dels Försvarsmaktens beslut om hantering av remissvar rörande vindkraftsärenden omkring militära flygplatser, dels Försvarsmaktens agerande när det gäller överklagande av tillstånd för vindkraftverk.

Frågan om försvaret och vindkraften har belysts vid flera tillfällen i kammaren den senaste tiden. Den 10 november i år besvarade miljöministern en fråga om utbyggnaden av vindkraft i närheten av militära flygfält (fråga 2010/11:20). I somras svarade försvarsministern på två frågor av samma slag (fråga 2009/10:945 och fråga 2009/10:951). De senaste veckorna har försvarsministern också svarat på en interpellation (interpellation 2010/11:63) och en fråga (fråga 2010/11:109) om försvaret och vindkraften. Beskedet vid dessa tillfällen har varit att Försvarsmakten vid en vindkraftsprövning lämnar det yttrande som behövs för att hänsyn ska tas till det intresse myndigheten ska bevaka – riksintresset för totalförsvaret. Det är sedan prövningsmyndigheten – kommunen eller länsstyrelsen – som väger samman intressena och fattar beslut. Jag har inga andra besked att ge.

På senare tid har Försvarsmakten som myndighet överklagat kommunala beslut om bygglov för vindkraftverk. Dessa överklaganden är nu föremål för en juridisk prövning av berörd länsstyrelse. Den 29 november i år avgjorde Länsstyrelsen i Västra Götalands län ett par ärenden. Länsstyrelsen avslag Försvarsmaktens överklaganden. Jag är som statsråd förhindrad att gå in i denna juridiska prövning.

I en kommentar till denna överklagandeprocess har Försvarsmakten redovisat att myndigheten eftersträvar att bygglovs- och miljöprövningsprocesserna ska vara korrekta. Försvarsmakten anger att myndigheten inte har något särskilt intresse i att vindkraftverk ska rivas.

Så till Kent Perssons fråga om det så kallade kommunala vetot.

Regeringen har under förra mandatperioden genomfört ändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen som syftar till att underlätta utbyggnaden av vindkraft samt säkra att fattade beslut också gäller. Den reformering av regelverket för prövning av uppförande av vindkraft som genomfördes under 2009 innebär att utbyggnaden av vindkraft underlät-

tas utan att kraven på en rättssäker och noggrann handläggning minskar. Ett exempel är att den onödiga dubbelprövningen avskaffats genom att kraven på detaljplan och bygglov i huvudsak har tagits bort i det fall uppförandet av ett vindkraftverk fått tillstånd enligt miljöbalken. För att säkerställa ett långtgående kommunalt inflytande över användningen av mark och vatten har det införts en regel om att tillstånd till uppförande av en vindkraftsanläggning får ges endast om kommunen har tillstyrkt det. En effektiv tillståndprocess och demokratisk förankring är viktigt för att målet om mer förnybar energi ska kunna nås.

När det gäller Kent Perssons fråga om uttagsbeskattningen för kooperativ vindkraft har finansministern, som ansvarigt statsråd, det senaste året svarat på flera liknande frågor och interpellationer (fråga 2009/10:787 och interpellation 2009/10:167).

Kent Persson och Krister Örnfjäder har ställt frågor om den havsbaserade vindkraften. Jag kan konstatera att det finns en bred enighet i riksdagen kring det stödsystem vi har för att gynna utvecklingen av ny förnybar elproduktion – elcertifikatssystemet. Systemet är teknikneutralt och ska driva fram utbyggnaden av den mest kostnadseffektiva förnybara elproduktionen. Jag kan konstatera att vindkraft till havs fortfarande är mer kostsamt än på land och att vi har en stor outnyttjad potential på land. Regeringen har dock markerat att de möjligheter som finns i enlighet med EU-direktivet om förnybar energi kring användningen av så kallade samarbetsmekanismer bör kunna utnyttjas. Detta innebär att resurser i Sverige såsom vindkraft till havs skulle kunna utnyttjas för att möjliggöra för ett annat land att uppfylla sitt mål för andelen förnybar energi. Det pågår för närvarande ett arbete inom Regeringskansliet kring att analysera förutsättningarna för dessa möjligheter.

När det gäller Kent Perssons fråga om reglerkraft för vindkraft har Sverige tillsammans med Norge unika förhållanden tack vare tillgången till vattenkraft. Expertmyndigheterna gör bedömningen att den utbyggnad av vindkraft som kommer att ske fram till år 2020 mycket väl kan hanteras inom ramen för dagens reglerkapacitet. En ökad produktion av icke reglerbar el förstärker dock vikten av det nordiska elsamarbetet och ett fortsatt arbete med att förstärka och bygga ut överföringskapacitet.

Anf. 11 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Det här är, precis som statsrådet själv säger, en angelägen fråga. Det syns inte minst i debatten här, där många interpellanter är med.

Jag kommer från Östergötland, och där har vi goda förhållanden när det gäller vindkraftsetableringar. Vi har många ansökningar inne nu i våra kommuner om vindkraftsetableringar, framför allt naturligtvis ute på slättlandet. Problemet när det gäller Östergötlands slättland är att vi har ett militärt flygfält, Malmen – det är i och för sig inte ett problem, för det är positivt i den här delen. Men det som är det mest oroande är just de ändrade ställningstaganden som man har gjort från Försvarsmaktens sida och som gett helt andra förutsättningar för såväl kommande etableringar som de etableringar som redan är gjorda.

Riksdagen har uttalat ett tydligt miljömål när det gäller vindkraftsetableringar, och jag har svårt att se att det rimmar med den strategi som

Prot. 2010/11:29

7 december

Svar på
interpellationer

man nu har i form av de ställningstaganden som Försvarsmakten har gjort.

Min fråga till näringsministern handlar om: Kan vi förhoppningsvis få se någon form av samsyn i regeringen när det gäller den här frågan?

Näringsministern har ansvaret för näringslivsutvecklingen i hela landet. Det här är naturligtvis en viktig binäring, och en del har det till och med som huvudnäring. Jag tänker framför allt på de lantbruksföretag som finns runt om i landet och många andra som har det som en del.

Min fråga till näringsministern är alltså: Kan man förvänta sig någon form av samsyn i denna del? I dag är det väldigt spretigt med de besked som har getts. Näringsministern uttalade sig själv kring detta i medierna för en tid sedan.

Anf. 12 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag får tacka näringsministern för svaret, även om jag inte är nöjd med svaret eftersom jag upplever det som ett icke-svar på mina fyra frågor omkring det här.

Sveriges riksdag har fastställt 20-20-20-målet fram till 2020. Bland annat ska vi öka andelen förnybar energi med 50 procent fram till dess. Sveriges riksdag har också fastställt att för vindkraften ha ett planeringsmål motsvarande 30 terawattimmar, 20 till lands och 10 till havs.

I propositionen under energipolitiken skriver regeringen: Regeringen jobbar aktivt för att underlätta och påskynda planeringen och utbyggnaden av vindkraft. Vidare kan man läsa att regeringen årligen ska följa upp tillståndprocesserna för förnybar energi.

Frågan är: Har det verkligen skett?

Inte med ett ord nämner regeringen de problem och hot som i dag finns för vindkraftens utbyggnad och i förlängningen möjligheten att nå de mål som vi har satt upp. Jag tänker på det kommunala vetot, uttagsbeskattning av vindkraft, Försvarsmaktens överklagande av befintliga vindkraftverk och dem som är under byggnad och den havsbaserade vindkraften.

Det är fyra frågeställningar som jag har tagit upp i de två interpellationer som jag har skrivit med anledning av de utmaningar som vindkraftsutbyggnaden står inför.

Jag kan börja med det kommunala vetot. En majoritet av vindkraftsprojektörerna har sagt att de upplever det som svårare att bygga ut vindkraften i bra vindlägen i dag. Dessutom räknar de med att en effekt av det här är att det kommer att bli dyrare. 380 verk har stoppats genom det kommunala vetot.

Jag anser att regeringens politik haltar betänkligt när det gäller just det kommunala vetot. Jag kan inte förstå logiken i att man ger kommunerna vetorätt när det gäller utbyggnaden av vindkraften, en förnybar energikälla, när man samtidigt tillåter projektörer att leta efter fossilgas och bygga ut den. Där finns det inget kommunalt veto. Varför kommunalt veto när det gäller vindkraftsutbyggnad? Det handlar egentligen om samma sak: kommunernas möjlighet att själva vara med, bestämma och avgöra hur mark och land inom ett kommunalt område ska användas.

Detta hindrar givetvis utbyggnaden av vindkraft, av den enkla anledningen att kommunerna inte behöver besvara en fråga från en vindkraftsprojektör. Man behöver inte ens bemöda sig om att svara om det är okej

eller inte. Man måste givetvis fundera över om det här är en ordning som är riktigt rätt. Ni skriver själva att tillståndsprocesserna ska prövas. Är ni beredda att pröva det kommunala vetot för att få någon vettig ordning framöver?

När det gäller uttagsbeskattningen har vi krävt att det åtminstone ska göras en snabbutredning av hur man ska lösa upp den knuten. Svaret från näringsministern till mig är att det är att dra frågan i långbänk. Sedan har ni sagt att det här ska lösas i samband med regeringsförhandlingarna i april 2010.

Vad har hänt? Nu ligger det en centermotion som snart ska behandlas där just uttagsbeskattningen tas upp. Vad händer i frågan?

Anf. 13 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Ministern har valt att banka ihop många vindkraftverksinterpellationer i ett och samma svar trots att de handlar om lite olika saker. Men vi får försöka hjälpas åt för att få svar på frågorna, för det här är så viktigt.

Förnybar energi är viktig för tillväxten, för klimatet, för konsumenterna och för säkerheten i landet. Därför är det extraordinärt och anmärkningsvärt att Försvarsmakten försöker stoppa nyetableringar och till och med riva redan byggda vindkraftverk. Det blir till syvende och sist en intressekonflikt mellan Näringsdepartementet och Försvarsdepartementet. Det oroar mig en del. Hittills har vi sett att i de frågor som har hamnat hos den borgerliga regeringen har det alltid varit Moderaterna som bestämt, och småpartierna har vackert fått följa efter.

Jag efterfrågar, precis som Johan Andersson, den här samsynen: Vad är det vi kan vänta oss från regeringen när det väl hamnar på regeringens bord?

Maud Olofsson säger i sitt svar att många redan har diskuterat frågan i riksdagen, och hon hänvisar till de svaren. Ja, men det är inte så konsistent att vi är många som är engagerade i frågan, eftersom det är så viktigt för framtiden för våra barn och barnbarn och för säkerheten när det gäller tillgången på förnybar energi.

Jag har också engagerat mig i frågan. Jag skrev i juli en fråga till Sten Tolgfors och en fråga till Maud Olofsson just med anledning av att försvaret försöker stoppa den pågående satsningen på vindkraft. Då fick jag två olika svar. Jag förväntar mig att det så småningom ska bli en samsyn.

Försvarsmakten vill till och med stoppa vindkraftverk som ligger i bra vindlägen. De hänvisar till att det är farligt med tanke på säkerheten. Då kan man ju – eftersom det finns vindkraftverk även i andra länder – fråga sig hur det går med flygplanen framöver, när man åker utomlands, om det nu är så farligt att åka nära vindkraftverk i Sverige.

Om försvaret skulle få igenom sina ambitioner att stoppa utbyggnaden i bra vindlägen blir det dyrare att bygga vindkraftverk framöver. Det drabbar elkonsumenterna, och det drabbar också tillgången på förnybar energi.

Nu har vi, precis som Maud Olofsson sade i sitt svar, fått ett besked, nämligen om tre redan byggda vindkraftverk i Grästorp och Lidköping, i min valkrets. Där gick länsstyrelsen inte på försvarets linje, utan länsstyrelsen sade att dessa redan byggda vindkraftverk får stå kvar. Det är

vackert så. Det var väldigt bra, för det hade blivit förödande om redan byggda vindkraftverk skulle rivas.

Men det är ändå en stor osäkerhet för framtiden för hela den planering som sker, och det är en osäkerhet för alla de investerare som nu ska försöka få i gång större vindkraftsanläggningar och se till att vi får en hållbar energiproduktion av just förnybar energi.

Det behövs mer svar från Olofsson, och det behövs också den samsyn som Johan Andersson frågade efter.

Anf. 14 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Vi vet alla att Sverige och andra länder inom EU har signerat ett miljömålsavtal till 2020. Vi har tack vare vår nuvarande energimix, med en stor del vattenkraft, tagit på oss det i förhållande till andra länder höga målet på 49 procent fossilfritt till år 2020.

Energimyndigheten har visat hur vi kan nå målet. De vill att det byggs en ansenlig mängd nya elproduktionsenheter, bland annat i form av vindkraftverk, som utnyttjar den oändliga och kostnadsfria vinden som kraftkälla.

De har även räknat fram att minst en tredjedel av vindkraftverken behöver byggas i havet. Flera aktörer anser att minst hälften behöver byggas i havet. Läget hösten 2010 är att vi nu producerar totalt ca 3 terawatt-timmar vindkraftsel på årsbasis, varav klart över 90 procent i landbaserade vindkraftverk.

Utsikten att hålla en hög byggtakt på land i flera år framöver ser inte ljus ut. Etableringar på land är ofta små, normalt på tre–fem verk, och motståndet från närboende växer. Det leder till att allt fler kommuner använder sin nya vetorätt och avslår bygglovsansökningar. Antalet platser för att bygga på är begränsat, och det tar tid.

För att komma framåt och ha en chans att nå 2020-målet måste vi få bättre fart på byggandet på land men även komma i gång med havsbaserade parker. En vindkraftspark i havet omfattar ofta från 50 verk upp till flera hundra på ett och samma ställe. Tack vare jämna och starka vindar är elproduktionen i havet mycket effektiv.

Vad händer då i svenska vatten? Ja, planering för flera havsprojekt pågår, men inget byggs. Ett sådant exempel kunde vi läsa om i dagens Sydsvenskan, där man pratar om vindkraftsprojekt i Blekinge. Upp till 700 vindkraftverk för ca 50 miljarder kronor planeras där.

Som verkligheten ser ut: Statens eget bolag Vattenfall äger havsprojekt med färdiga tillstånd, men Vattenfall börjar inte bygga utan lägger projekten på is. Orsaken är att Vattenfall och andra väljer att i stället bygga i andra länder. Anledningen är att kostnaderna för att ha vindkraftverk i havet är högre än på land. I många andra länder har man redan skapat de incitament som krävs för att bankerna ska låna ut pengar till investeringen.

I Sverige fanns det ett extra stöd till havsbaserad vindkraft, men vid årsskiftet 2009/10 togs det bort. Ett nytt system skulle införas, men det har ännu inte kommit något.

Min fråga till närings- och energiministern var därför: ”Hur och när avser närings- och energiministern att agera för att få fart på byggandet av vindkraft i svenska vatten?”

Svaret som jag har fått är att man ska använda de instrument som finns nu. Den historia som vi har fram till dagens datum tycker jag visar att det inte kommer att räcka.

När jag hörde ministern i morse på radio sade ministern själv – med hänvisning till kärnkraftsdiskussionen och att det fanns verk som var avställda – att vi kunde glädja oss åt utvecklingen inom just vindkraften, att det var ett tredje ben att stå på. Men vi behöver ett stadigare tredje ben. Hur vill då energiministern att det ska kunna utvecklas?

Anf. 15 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Tack för svaret, näringsministern! Som näringsministern mycket riktigt sade i sitt svar har jag ställt en interpellation angående Försvarsmakten och vindkraften. För att förstå debattens gång här i dag vill jag läsa upp delar av min interpellation som inledning.

Den svenska Försvarsmakten försöker ännu en gång utnyttja de omfattande befogenheter som tilldelades dem under det kalla krigets dagar, för flera decennier sedan. Detta gör de denna gång genom att hävda behovet av stora stoppområden runt flera flygplatser.

Det första argumentet som användes var vindkraftvingens möjliga påverkan på JAS radarsystem, ett problem som enligt leverantören Saab Aircraft går att lösa utan tekniska svårigheter. Då fyllde försvaret på skyddsbehovet med nya generella krav på flygsäkerhet.

Resultatet är att myndigheter såsom kommuner, länsstyrelser med flera inte vågar ta något beslut emot försvaret och ifrågasätta deras ofta enkla svar: Nej, vi kan inte godkänna ...

Just i dagarna är Försvarsmakten i sig själv mycket kreativ och bryter upp tidigare medgivna tillstånd. De vill att ett antal befintliga vindkraftverk, varav vissa är flera år gamla, som finns inom de nya stoppområdena ska rivas, pågående byggen stoppas och ostartade byggen blir även de stoppade. Får de igenom detta så sjunker nuvarande elproduktion från vinden med över 25 procent och mycket av den pågående och planerade byggnationen de kommande åren uteblir. Någon kreativ dialog mellan parter finns inte utan försvaret säger bara att de har bestämt att så här får det bli.

Energiproduktion inom landet utan behov av importerad råvara är en mycket viktig del av landets totalförsvar och är ett riksintresse.

I dag tillåts Försvarsmakten helt nonchalera att deras verksamhet endast är en del av Sveriges totalförsvar. Detta medför orimligt stora negativa konsekvenser för andra delar av totalförsvaret. För något år sedan uttalade Försvarsmakten att klimatförändringar är ett av de största hoten vi har att bemästra.

Därför frågade jag närings- och energiministern: ”Vilka åtgärder avser närings- och energiministern att vidta för att få till en begränsning i Försvarsmaktens möjligheter att stoppa projekt som är av riksintresse avseende byggande av förnybar energiproduktion?”

Fru talman! Med tanke på dagens interpellationsdebatt är det med tillfredsställelse jag kan konstatera att Försvarsmakten i ett meddelande på sin hemsida – av alla ställen – fredagen den 3 december tillkännagav att sannolikheten för nya överklaganden är låg. I och med detta är det min förhoppning att Försvarsmakten tagit till sig det faktum att varje rättsinstans hittills har avvisat eller avslagit Försvarsmaktens överklaganden.

Försvarsmakten har ändå, enligt egen uppgift som kommit här, överklagat cirka hundra bygglov inom de aktuella stoppområdena. Förtroendet för Försvarsmaktens agerande skulle stärkas om man även återkallade gjorda överklaganden i stället för att binda upp ytterligare samhällsresurser i de här rättsprocesserna.

Försvarsmaktens remissinstansroll i tillståndprocessen väger mycket tungt när det gäller att få bygglov och miljötillstånd. Ett remissvar kan i praktiken egentligen inte bestridas trots korrekt hantering när det gäller beslut från kommunen med mera.

Fru talman! Min fråga till ministern kvarstår: Kan man agera på det här sättet utan att egentligen ge några konkreta svar?

Anf. 16 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Jag anmälde mig till den här interpellationsdebatten eftersom den är mycket viktig. Konflikten mellan vindkraftsutbyggnaden och försvaret är en konflikt som vi definitivt inte vill ha.

Jag kommer från Jönköpings län. Vi värnar väldigt mycket om Eksjö garnison där och om dess övningsflygfält Hagshultsbasen. Men när man ser de dokument som vi fått nu när Försvarsmakten lägger ut sina områden, inte bara de 40 kilometerna runt Hagshultsbasen utan också inflygningssträckor i både söder och norr, och jämför med de vindkraftsetableringar som är på gång ser man att det är väldigt många vindkraftverk i Jönköpings län som kanske inte blir av. Hela länet har väldigt goda vindförhållanden, framför allt kring Vättern men också på högländet. Det är väl framför allt högländet som finns i riskzonen.

För närvarande har länsstyrelsen 40 vindkraftverk bara i Nässjö kommun och 14 vindkraftverk nere i södra delen, i Värnamo kommun – alltså 54 vindkraftverk – inom inflygningszonen vid Hagshultsbasen.

Näringsministern säger här att hon inte kan ge några andra besked utan att man överlämnar detta till prövningsmyndigheterna, till kommunen eller länsstyrelsen. Men frågan är hur man tolkar miljöbalken. De signaler jag fått från länet är att man helt enkelt gör tolkningen att Försvarsmaktens riksintresse är starkare än intresset för utbyggnaden av vindkraftverk. Nu har man minskat på 40-kilometersradien runt flygplatsen, men fortfarande finns problemet i ytterkanterna.

I Nässjö kommun är ytterligare ett trettiotal vindkraftsetableringar på gång. Sett utifrån 70, 80 eller 90 vindkraftverk – i hela länet handlar det kanske om 150–200 vindkraftsmöjligheter – rör det sig om ganska många terawattimmar.

I somras hade jag en debatt med miljöminister Andreas Carlgren framför allt baserad på kärnkraftsdebatten då. Vad miljöministern säger är att regeringen väldigt mycket värnar och har jobbat mycket för utvecklingen av vindkraft. Jag vill därför fråga näringsministern om det sker en samsyn, om ni har diskuterat detta på Näringsdepartementet och om det förs samtal mellan Försvarsdepartementet och Näringsdepartementet om de här frågorna.

Jag tror inte att det här ska behöva vara ett problem, men det känns inte riktigt rätt att helt och hållet överlämna denna fråga till prövningsmyndigheterna, till kommunen eller länsstyrelsen. Jag tror att man där kan råka i en stor konflikt. I vårt län värnar man vindkraften. Vi ser den

som en stor möjlighet till utbyggnad. Samtidigt vill vi definitivt att Eksjö garnison med dess övningsmöjligheter ska finnas kvar.

Det här är en konflikt som det kanske inte är lätt för länsstyrelser att avgöra. Jag menar att här krävs att man tar ställning och också tittar på frågan på regeringsnivå.

Prot. 2010/11:29
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 17 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Tills alldeles nyligen var jag kommunalråd i Kungsbacka kommun i Halland. Förutom att jag är riksdagsledamot är jag förtroendevald i Sveriges Kommuner och Landsting.

Centerpartiet har varit drivande i arbetet med att förenkla prövningsprocessen för vindkraft och för att det provas enligt miljöbalken, inte enligt plan- och bygglagen. Vi såg nämligen hur överklagande efter överklagande fördröjde varje tänkbar investering i ny vindkraft. Bakom överklagandena fanns inte alltid sakliga skäl, utan de syftade enbart till att fördröja processen. Många angelägna inom branschen som ville komma i gång med sina investeringar uppvaktade Sveriges Kommuner och Landsting om detta.

Jag kan berätta att det inte är försvaret som i min kommun innebär det största motståndet, utan vi har ett rymdobservatorium, en radioastronomisk forskningsanläggning, som överklagar snart sagt vartenda vindkraftverk som byggs inom kommunens gränser utifrån gamla regler.

Förenklingen i prövningsprocessen kan väl ingen här vara emot, för det är väl ändå en bra sak vi åstadkom när vi tog bort prövningen enligt plan- och bygglagen. Men här i kammaren finns det några som ifrågasätter den kommunala självstyrelsen.

Framför allt Kent Pettersson gör det i sin interpellation. Kent Pettersson ifrågasätter de kommunalt folkvaldas rätt att fatta beslut om markanvändningen inom den egna kommunen och att väga den mot olika intressen mot bakgrund av den egna planeringen när det gäller markanvändning, bebyggelse, skyddande av kulturmiljöer, avstånd till bostäder etcetera. Detta finns stadfäst i olika typer av planeringsdokument, exempelvis i den kommunala översiktsplanen som är utarbetad enligt konstens alla regler, enligt plan- och bygglagen, och som det dessutom på olika sätt samråtts om med befolkningen.

Denna plan har kommunen också att ta ställning till. Även om detta med prövning enligt plan- och bygglagen nu är borttaget fråntas kommunerna inte sin skyldighet att själva utarbeta översiktsplaner inom andra områden men naturligtvis också inom det här aktuella området för att komma fram till vilka områden som är lämpliga eller mindre lämpliga för prövning av vindkraft. Kommunerna har erhållit ekonomiskt stöd för att göra den typen av planer.

Tills motsatsen bevisats vill jag hävda kommunens rätt att fatta dessa beslut. Kanske fattar kommuner inte alltid de allra klokaste besluten. Men i den kommunala självstyrelsens namn ligger också rätten att fatta beslut som inte alltid är så kloka. Sedan får man ompröva och fatta bättre beslut senare.

Framför allt gäller det för kommunerna att följa de planer som de själva utarbetat när det gäller utbyggnaden av vindkraft. Jag förutsätter att de svenska kommuner som utarbetar de här planerna också följer upp

planerna i beslut när man prövar och ger tillstånd till vindkraftsetablering.

Vi måste lita på kommunerna som ett redskap när vi vill nå de nationella målen i energipolitiken. Kommunerna är väldigt viktiga när det gäller att förankra projekten i de bygder där människor berörs av vindkraftsutbyggnaden.

Centerpartiet tycker att det lokala engagemanget för vindkraft är väldigt viktigt. Därför är det olyckligt att en uttagsskatt måste tas ut. Således handlar det nu om att hitta modeller för att neutralisera uttagsskattens effekter. Men det är en annan typ av fråga, anser jag. Centerpartiet har ett förslag. Det behövs inga utredningar.

Fru talman! Någon blöt filt ligger inte över vindkraftsutbyggnaden i Sverige, i alla fall inte generellt sett. Dock finns det en del beklagliga undantag. Vi har producerat 512 megawatt. Det är en ökning med 49 procent under åren 2008–2009. Rekordet – en produktion av 3 terawatt-timmar – har nåtts. Vindkraften är en del av den omställning som vi vill se med ett tredje ben i energipolitiken. Det ger möjligheter till arbete. Detta tror jag övertygar de svenska kommunerna.

Anf. 18 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Låt mig först säga att det är EU:s överenskommelse om 2020-målen som ligger till grund för det vi nu gör. Sverige var väldigt pådrivande för att åstadkomma just detta. Vi tog också på oss uppdraget att bygga 50 procent förnybart fram till 2020, och regeringen var mycket aktiv i detta arbete. Vad har då hänt? Det tog 20 år att bygga 1 terawatt-timme vindkraft. Det tog fyra år att bygga två ytterligare. Jag tycker att man ska komma ihåg, också de som nu interPELLerar, vilken majoritet som styrde tidigare.

Vi hävdar naturligtvis att vi behöver ett tredje ben i vår elförsörjning, och det tycker jag också är viktigt att säga med tanke på den situation som är i dag när vi har problem med kärnkraft och vattenreservoarer. Det är klart att vi behöver mer vindkraft. Vi behöver mer bioenergi i vårt elförsörjningssystem. Det är därför vi har varit så aktiva med att förändra regelverken och förbättra detta för att snabba på det. Det har också gett resultat.

Vi har, vilket har sagts här, förenklat plan- och bygglagen och förenklat möjligheterna för koncession. Vi har förenklat anslutningsavgifterna. Vi har höjt elcertifikatsnivån. Vi har höjt planeringsramen. Vi bygger ut elnätet. Det är massor av åtgärder vi genomför för att just påskynda vindkraftsutbyggnaden, och det tycker jag också är viktigt att se.

Sedan kan jag också bli bekymrad över det agerande som Försvarsmakten visar i detta. Vi ska dock komma ihåg att vi har självständiga myndigheter som agerar utifrån olika intressen. Vi har Naturvårdsverket, som bevakar biologisk mångfald. Vi har försvaret, som bevakar sitt. Att vi har olika riksintressen som diskuterar med varandra är alltså ingenting nytt.

Om vi tittar på en del av vindkraftsparkerna ser vi att vi har en diskussion med till exempel rennäringen, som också måste få finnas i anslutning till vindkraftsparker. Vi har mineraltillgångar som naturligtvis också har ett särskilt intresse vi försöker att väga samman. Det är detta

som är svårigheten. Låt oss erkänna det. Det finns olika intressen som bevakar olika saker.

Det vi måste lära oss är att samsas och försöka hitta en samsyn. Det är därför jag tycker att det inte finns någon anledning att dra upp konfliktnivån, utan det finns anledning att föra en dialog kring detta så att vi kan bevaka de olika riksintressena.

Med anledning av det försvaret har gjort har vi gett ett uppdrag till Totalförsvarets forskningsinstitut att se över hur det ser ut i andra länder. Jag tror nämligen att vi behöver ha det. De har fått detta uppdrag för att se hur man har gjort i Danmark, i Spanien och i andra länder som bygger ut vindkraft. Dessa länder måste nämligen också ha flygmaskiner som åker runt. Denna jämförelse kommer man att få göra så att vi också kan se Sverige ur ett annat perspektiv.

Sedan tycker jag när det gäller den havsbaserade vindkraften, som också var uppe till diskussion här, att det är viktigt att säga att vi har utformat ett certifikatsystem som är teknikneutralt. Vi väljer inte vad det är som ska byggas ut, utan vi har ett certifikatsystem där man bygger ut den mest kostnadseffektiva förnybara energikällan. Det visar sig vara mer markbaserat än havsbaserat.

Ja, andra länder har feed-in-system, men det är ett mycket mer kostsamt sätt att bygga ut. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är väl de två partier som har stått upp för elcertifikatssystemet, och jag antar att ni tänker fortsätta göra det. Jag har i alla fall inte hört någonting annat.

Det vi gör är ändå att ha en dialog med andra länder för att se om vi kan hitta gemensamma projekt, och så sent som i förrgår tecknades ett avtal mellan ett antal länder – Sverige är ett – för att se om vi kan hitta vindkraftsparker till havs där vi gemensamt kan investera. Jag kan återkomma till detta senare.

Anf. 19 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Tack, näringsministern! Jag vet inte om jag blev så mycket klokare av det svar som gavs.

Jag är mycket väl medveten om att det är olika intressen som naturligtvis ska vägas samman när det gäller uppfattningar om vindkraft, utbyggnad av detta och även befintliga verk, men samtidigt måste det ändå vara på det sättet att näringsministern har en egen uppfattning när det gäller synen på vindkraft. Hon har ändå ett ansvar för näringslivsutvecklingen i landet i stort, och där är vindkraftverk och vindkraftsetableringar väl i allra högsta grad en del. Jag noterar att detta inte besvarades över huvud taget. Jag hade kanske inte förväntat mig det heller.

Jag tycker att det är gott nog att man har gett Totalförsvarets forskningsinstitut uppdraget att titta på hur det ser ut i våra grannländer. Det gäller inte bara de nordiska länderna utan även andra länder. Det som har funnits i medierna kring detta är att det skiljer sig väldigt mycket åt när det gäller synen och att Sverige har ett snävare synsätt än vad andra har. Det blir alltså spännande att se vad utvecklingen kommer att bli.

Jag hoppas utifrån denna debatt återigen att näringsministern har tagit till sig den oro som finns ute i landet. Vi företräder stora delar av framför allt södra Sverige här i dag, och det är en väldigt stor oro både från dem som vill etablera sina verk och dem som har etablerat sina verk – inte minst utifrån ett nationellt perspektiv. Har nu riksdagen tagit ett beslut är

Prot. 2010/11:29

7 december

Svar på
interpellationer

det viktigt att vi ser till att det verkställs och försöker undanröja de eventuella hinder som finns.

Jag hoppas som sagt var att näringsministern för denna debatt vidare till regeringen och verkligen tar till sig den oro och det engagemang som finns i frågan.

Anf. 20 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag noterar att näringsministern är bekymrad över Försvarmaktens agerande, och det finns egentligen all anledning att vara det. Det har näringsministern också uttalat i TT tidigare. ”Jag tycker det är ytterst bekymmersamt, folk som har investerat i det här och har levt med utbyggnaden i tio års tid”, sade Olofsson till Ekot och menade att försvarets agerande är märkligt. Jag delar denna uppfattning.

Sedan blir jag dock lite förvånad när man senare intervjuar Försvarmakten och deras sektionschef Carl-Johan Edström som säger så här: Under arbetet har vi Regeringskansliet med på detta arbete. Det innebär att man från Försvarmakten faktiskt har fört en dialog med Regeringskansliet. Frågan är om den ena handen vet vad den andra har gjort och vilken typ av dialog det har varit eftersom vi har fått effekten att man går ut och omprövar redan befintliga, byggda verk inom stoppområden. Det är det som är det allvarliga. Det allvarliga är inte att Försvarmakten agerar som remissinstans; det ska de givetvis göra.

Ola Johansson! Kommunal självstyret: Ja, som gammal kommunalman, kommunalråd under tolv års tid och ledamot i Sveriges Kommuner och Landsting har jag stridit för det kommunala självstyret. Här agerar dock kommunerna precis tvärt emot vad regeringens intentioner är. Man struntar i att över huvud taget besvara frågan från vindkraftsprojektörer om tillstånd att etablera vindkraft. Det är det som är det allvarliga. Man skjuter hela regeringens program för vindkraftsutbyggnaden i sank med detta.

Jag noterar också att Andreas Carlgren var väldigt bekymrad i våras när han fick se detta upprepas gång efter gång. När Svensk Vindenergi går ut och efterhör hos vindkraftsprojektörer säger 76 procent av dem att detta försvårar utbyggnad av vindkraften i kommunerna. Det är klart att det är allvarligt att det blir på detta sätt. Det är det vi måste diskutera: Hur kan vi, alldeles som regeringen skriver, få en bättre tillståndsprozess?

Sedan tycker jag att det rimmar väldigt illa att införa kommunalt veto när det gäller uppförandet av vindkraft men när det gäller fossilgas inte ha ett ord om det. Det är ju det vi ska ha bort ur det svenska energisystemet. Det vetot finns inte, utan det är kommunala veton enbart när det gäller vindkraft – den förnybara, som är så viktig för att vi ska nå målen.

Avslutningsvis vill jag ta upp uttagsbeskattningen. Jag ser fram emot diskussioner och debatt i kammaren om uttagsbeskattningen framöver, eftersom det finns en centermotion nu av bland annat Annie Johansson om just uttagsbeskattningen. Det finns också ett förslag från Centerpartiet som jag tycker är intressant att diskutera. Det är möjligt att det i kammaren kan finnas en majoritet för den motionen.

Är Centerpartiet och Ola Johansson beredda att stödja Annie Johanssons motion när den kommer upp och behandlas här i kammaren framöver?

Anf. 21 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag vill återigen kommentera problemet med att man bankar ihop interpellationer som inte riktigt hör samman. Då får Maud Olofsson svårt att hinna svara på alla våra frågor, och det tycker jag är ett problem. Vindkraft är så viktigt att det går att dela upp det på fler interpellationer, och vi är åtminstone tre personer som debatterar just om försvaret, så det hade man kunnat ta i en särskild debatt.

Vi behöver alltså förnybar energi, vi behöver bioenergi, och vi behöver icke-fossil energi för framtiden och för våra barn. Det är vi överens om, åtminstone Centerpartiet, Maud Olofsson och vi rödgröna.

Men jag blir orolig eftersom jag, som jag sade i mitt förra inlägg, hittills har märkt att det är Moderaterna som bestämmer i regeringen och det är Moderaterna som står för Försvarsdepartementet. Jag blir alltså orolig för att de som vanligt kommer att köra över de små partierna i den borgerliga regeringen.

Det behövs en samsyn, och därför behöver Maud Olofsson klargöra vad det är hon gör upp med Sten Tolgfors, och tvärtom: Vad säger Sten Tolgfors till Maud Olofsson? Går det till exempel att kräva att nya plan som beställs av försvaret ska klara att köra nära vindkraftverk? Det är ett ganska litet krav, tycker jag, för jag förutsätter att de här planen också ska kunna köras utomlands. Detta behöver vi också få ett klargörande av. Jag tror att det vore bra för försvaret om de kunde gå ut och berätta hur säkra och bra JAS-planen är.

De intressekonflikter vi ser mellan Försvarsdepartementet och Näringsdepartementet måste tydliggöras. Man måste helt enkelt få fram en nationell plan för hur vi ska se på utbyggnaden av den förnybara energin och i det här fallet vindkraftverken. Tidigare har vi talat om ett dokument på nationell nivå för vindkraftens utbyggnad i bra vindläge. Där blir det problem, eftersom försvaret stoppar vindkraftverk som ligger i bra vindlägen.

Maud Olofsson har fortfarande inte kommenterat konsumenterna och deras krav på tillgång till energi till någorlunda bra priser så att man klarar en kall vinter som den här. Konsumenterna måste kunna kräva en bra utbyggnad av vindkraftverken i framtiden.

I förra veckan fick vi glädjande nog veta att länsstyrelsen klarar av att säga nej till försvaret och att det inte ska rivas några befintliga vindkraftverk. Om det nu är så är det bra, men det kvarstår fortfarande frågor om den fortsatta planeringen. De investerare som ska göra stora investeringar för Sveriges framtid behöver få veta hur det kommer att gå med den fortsatta utbyggnaden av vindkraftverk framöver, och det har jag inte fått svar på från Maud Olofsson här i dag. Det vill jag ha innan vi slutar.

Anf. 22 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Jag ska ta tillfället i akt och kommentera en kommentar från Maud Olofsson när hon säger att det tog 20 år att uppnå den första terawattimmen när det gäller vindkraft och 4 år att uppnå den andra. Det är egentligen inte speciellt konstigt. Det är vad vi brukar kalla utveckling. I det här fallet beror det till stor del på teknikutveckling. Jag hoppas att den kommer att fortsätta, för vi kommer att behöva en väldigt kraftig teknikutveckling när det gäller exempelvis byggnation och att uppnå tillräcklig kvalitet på just vindkraften framöver.

Prot. 2010/11:29

7 december

*Svar på
interpellationer*

Jag försökte i mitt första inlägg peka på att vi har ett problem när vi sätter upp mål för vindkraft. Jag använde exempel på hur mycket svårare det har blivit att få utbyggnad till lands att bli verklighet. Energimyndigheten har själv sagt att man behöver ha minst en tredjedel av den här kraften byggd till havs, och det finns aktörer som säger att det kan vara ända upp till hälften.

Om vi ska nå målet måste vi alltså komma loss. Vi har själva varit med och understrukit behovet av elcertifikatssystemet, men just nu verkar det inte som om det är lösningen för att det ska bli mer byggt ute till havs, åtminstone inte i Sverige.

Vad jag är ute efter är att regeringen ska säga det som man själv förutskickade när man ändrade på systemet vid årsskiftet 2009/10. Då sade man att man skulle återkomma med andra förutsättningar som skulle kunna göra det möjligt med byggnation till havs.

Nu har det gått elva månader, och jag har inte sett något. Jag tycker inte att det i ett sådant läge är för mycket begärt att ställa frågan till regeringen: Hur kan vi skapa bättre förutsättningar för mer havsbaserad vindkraft?

Jag följer upp med ytterligare en fråga: När tänker regeringen återkomma med ett sådant förslag? Det är alltså inte grundat på att jag för närvarande befinner mig i någon form av opposition. Jag tycker att vi är ganska överens om målet, och målet är mer vindkraft. Jag är bara intresserad av att få reda på hur vi når det målet tillsammans. Är det så att regeringen kommer med förslag och jag tycker att det är bra förslag så kommer jag naturligtvis att stödja dem.

Jag nöjer mig med det så länge, fru talman.

Anf. 23 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Jag tycker att det är en positiv debatt vi har här i dag. Vi är ju positiva till något som många människor är negativa till, nämligen vindkraft.

Jag tycker också att det är bra att näringsministern tar initiativ till att jämföra med andra länder, för då kanske vi kan få en del svar som vi kan ha nytta av framöver.

Jag har också den största respekt för Försvarsmaktens behov och att de måste uppfylla sina uppgifter. Men Försvarsmaktens agerande sedan i juni inte bara omkullkastar en stor del av den samhällsplanering som ligger till grund för energi- och miljöpolitiken utan hotar även Sveriges möjlighet till tusentals gröna jobb.

Varje beviljat bygglov eller miljötillstånd har föregåtts av ett remissyttrande från Försvarsmakten. Det har gjorts. Yttrandena har inhämtats helt i enlighet med de anvisningar som Försvarsmakten lämnat vid var tid.

Jag har ett exempel på hur det kan gå till. Det är i Ronneby kommun, och det omfattar 22 vindkraftverk.

Den 25 januari lämnar Försvarsmakten ett yttrande till Länsstyrelsen i Blekinge län med texten: Försvarsmakten har inget att erinra mot uppförande av vindkraftverk med nedanstående positioner.

Det var yttrande ett.

I början av juni, innan länsstyrelsen ens har hunnit fatta beslut, inkommer ett nytt, reviderat yttrande från Försvarets materielverk, alltså

FMV, via Högkvarteret. Det har gått samma väg. Där säger sig FMV inte kunna acceptera 3 av de 22 verken.

Den 10 juni får länsstyrelsen ett nytt yttrande från Försvarmakten som nu motsätter sig hela parken.

Här kan vi tala om skiftande spelregler för samma område, minst sagt.

Fru talman! Det är min bestämda uppfattning att Försvarmaktens yttersta uppgift är att försvara vår demokrati, inte att bestämma vår energi- och näringspolitik genom att ensidigt göra anspråk på att bestämma vilken verksamhet som får bedrivas på mer än 10 procent av Sveriges yta, och dessutom bestämma på olika sätt i varje enskilt ärende.

Fru talman! I dag produceras en fjärdedel av all Sveriges vindkraftsel inom stoppområdena. Försvarmaktens agerande har skapat stor osäkerhet om möjligheterna att över huvud taget uppnå planeringsramen och målen inom elcertifikatsystemet.

Det finns knappast någon bransch där investerare och kreditgivare skulle acceptera att planera för investeringar för miljarder och samtidigt riskera att en myndighet med passare tillåts att ändra förutsättningarna från en dag till en annan och dessutom retroaktivt, vilket är anmärkningsvärt i sig.

Stoppområdena omfattar bland annat en stor del av södra Sveriges slättlandskap, där vindförhållandena är goda och etableringskostnaderna låga. Om samma mängd el ska produceras under sämre förutsättningar kommer det att leda till högre priser för konsumenterna.

Fru talman! Det har talats om blöta filter. Jag kan garantera att över Blekinge ligger det i princip en filt över hela länet, med tanke på att vi är ett relativt litet län och vi har försvarsverksamhet, men det är vår verklighet. Det finns projekt som är planerade som faktiskt riskerar att helt gå om intet om man får hålla på på det här sättet.

Anf. 24 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Fru talman! Näringsministern räknar upp en massa åtgärder som regeringen har vidtagit, och jag tror inte att vi är oense om att det är saker som driver frågan framåt. Men problemet kvarstår ändå när man läser Försvarmaktens dokument. Försvarmakten har angett ett område för varje flygplats som behöver vara helt fritt från vindkraftverk, och man säger att miljöbalkens regler ger ett starkt skydd för totalförsvarets intresse vid prövning av vindkraftsetablering.

Ja, länsstyrelsen är en självständig myndighet och beslutar självständigt. Men frågan är hur självständigt man kan besluta i de här frågorna. Är det ändå inte så att Försvarmaktens talan i ett yttrande när det gäller etablering av vindkraftverk väger väldigt tungt?

Jag tycker att det här är en fråga som regeringen måste titta på ordentligt, för man har tagit till för stora områden, enligt vår uppfattning, i Jönköpings län. Det ska inte behövas så stora stoppområden, speciellt när de inte ens ligger runt flygplatserna utan vid in- och utflygningsområdena. Och som Peter Jeppsson säger är de här områdena bra för vindkraften.

Länsstyrelsen har gjort en ordentlig och grundlig genomgång av var det går bra att ha vindkraftverk i Jönköpings län, och det sammanfaller med försvarets inflygningssträckor. Det här är ett stort problem.

Prot. 2010/11:29
7 december

Svar på
interpellationer

Jag förutsätter att näringsministern tittar mer på den här frågan och inte bara överlämnar den till de beslutande myndigheterna utan har samtal med Försvarsdepartementet om hur frågan ska lösas, för jag tror att vi har ett gemensamt intresse av en stor vindkraftsutbyggnad i Sverige.

Anf. 25 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! Dubbelprövningen är avskaffad till många vindkraftsföretags och investerares glädje. Det är stora investeringar som har legat och ligger i startgroparna för vindkraften, och det är positivt. Jag håller med alla talare som säger detta.

Alla kommuner borde inse det positiva i detta. Det är få energislag som ger så många arbetstillfällen och skatteintäkter som vindkraften gör inom den egna kommunens gränser. Det är få parter i den här frågan som har så stora möjligheter att påverka de lokala opinionerna och röja undan lokalt motstånd till vindkraft som kommunerna har. Därför tycker jag att vi ska fortsätta att ge kommunerna detta ansvar och denna möjlighet.

Kent Pettersson, Vänsterpartiet, säger att landets kommuner hotar, att man skjuter i sank. Vilka är man? Jag blir alltid lite skeptisk när någon i generella ordalag börjar prata om man. Jag tycker att man ska vara mer specifik. Vilka kommuner är det? Är det en majoritet eller en minoritet av landets kommuner som är aktuella för vindkraft?

Dubbelprövningen har försvårat. Som kommunal företrädare hade jag kanske lite svårt att inse det och svårt att överge plan- och bygglagen, för den säkerställer en viss prövning, ett visst samråd och ett ganska tungt beslut. Det är en bra process.

Jag vill fortsätta att hävda det kommunala självstyret nu när dubbelprövningen är borta. Jag utesluter inte möjligheterna att se över det kommunala vetot, men först om och när det skulle visa sig att de nationella målen för vindkraft hotas.

Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Det här är en viktig och aktuell interpellationsdebatt med många tankvärda inlägg av interpellanterna – det är roligt att kunna säga det – från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och även av ministern och Ola Johansson.

Peter Jeppsson sade att det kan bli så att stora delar av Blekinge inte blir aktuella för vindkraft. Halva Östergötland drabbas av försvarets döda zon, stoppzon för vindkraft. Det visar lite på den här frågans vidd.

Det är viktigt med ett svenskt försvar som ska försvara det Sverige som vi har och vill bygga. Det tycker vi alla, men det ska ju inte förhindra att det byggs. Och försvaret ska givetvis inte i onödan förhindra andra riksintressen.

Det är väl bra att Försvarsmakten, som näringsministern citerar, nu förklarat att man ”inte har något särskilt intresse i att vindkraftverk ska rivas”. Det är bra, men det är väldigt trist att det ens behöver sägas.

Jag är medveten om att näringsministern har ett starkt engagemang för försvaret och för den förnybara energin, och det kan ingen tvivla på, tror jag. Jag är också medveten om att bedömningen av frågan om försvarets agerande som självständig myndighet, när man nu plötsligt kommer ut och vill ha döda zoner på fyra mil runt olika militära flygfält, ligger helt inom den självständiga myndigheten. Och regeringen och

näringsministern kan och ska inte gripa in i den processen. Skulle ministern göra det skulle interpellationer och KU-anmälningar stå som spön i backen, så ministern måste givetvis ha en viss tunghäfta.

Dessutom ska vi ha klart för oss att om försvaret hävdar sin linje som den mycket starka remissinstans det är och länsstyrelsen avslår begäran och detta överklagas, då kommer denna överklagan att behandlas av regeringen som överdomstol. Det är först då som regeringen kommer in i frågan och får avgöra den, vilket i så fall blir väldigt viktigt.

Det finns en hel del att säga om försvarets märkliga agerande i den här frågan. Fram till den 1 april i år hade det byggts 285 vindkraftverk inom det som nu är stoppzoner. Försvaret hade sagt okej till allihop. Flygverksamheten pågår vid dags dato, och vad jag vet fullständigt ohindrat, med JAS-plan, helikoptrar och allt vad det är. Den 1 april gör försvaret en helomvändning och säger: fyra mil. Och det imponerar inte. Försvaret har en oerhört stark ställning i miljöbalken, och den ställningen länder också till ödmjukhet. Man ska vara ansvarsfull och inte göra tvära kast, och här gör man allt på en gång och skapar kaos i de här områdena.

Det är bara 10 procent av Sveriges yta, har försvaret sagt. 10 procent är väldigt mycket. Det är mer än hela Danmark. Det som är utpekade som bra vindområden är 2 procent, och många av de bra vindområdena ligger i det som försvaret nu vill tillgodogöra sig. Jag tycker att det är ett anmärkningsvärt agerande. Det är rätt uppenbart att det kommer att ha bäring på att nå riksdagens mål om den förnybara energin. Det är en konflikt mellan två riksintressen.

Jag har respekt för att regeringen som vanligt måste hantera en konflikt mellan två riksintressen med omdöme, men skulle regeringen möjligen kunna ta initiativ till en dialog mellan berörda myndigheter, mellan riksintressena, så att man hittar en rimlig balans där både försvarets och den förnybara energins intressen tillgodoses? Min fråga är om näringsministern skulle kunna tänka sig att detta kunde vara ett möjligt initiativ.

Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Jag anmälde mig sent i debatten, och det beror på att jag inte alls avser att lägga mig i den försvarspolitiska aspekten utan endast vill kommentera det som Kent Persson tog upp om uttagsbeskattningen. Som ledamot i skatteutskottet sedan nio år vet jag att detta är en känd och erkänd fråga.

Det är viktigt för åhörarna att komma ihåg varför vi har uttagsbeskattning. Den infördes redan 1928 i samband med den stora kommunal-skattereformen, och det är i första hand en rättvisereform. Beskattningen av olika människor ska vara rättvis. Det gäller till exempel när man tar ut varor ur den egna verksamheten. Det är helt enkelt vad det handlar om.

Det är viktigt att vi slår vakt om uttagsbeskattningen. Jag noterar att i den debatt som statsrådet nämnde som Anders Borg deltog i klargjorde inte minst vänsterpartisten Marie Engström att Vänsterpartiet står tydligt bakom uttagsbeskattningen.

När det gäller frågan om kooperativt producerad el ska beskattas annorlunda än annan el har många velat skära pipor i vassen under valrörelsen. Det är viktigt att slå fast att det ska den inte. Man kan dock alltid diskutera om det ska vara av Gud givet att Skatteverket fastställer mark-

Prot. 2010/11:29

7 december

*Svar på
interpellationer*

nadspriset för den kooperativt producerade elen. Skatteutskottet öppnade för just detta i sin propositionsbehandling, fru talman.

Centerpartiet väckte ett annat förslag som inte alls står i strid med dessa saker. Det var framför allt Jörgen Johansson, framliden ledamot i skatteutskottet, som väckte det på ett bra sätt. Det gäller hur man ska beräkna kostnaderna för den kooperativt producerade elen. Det är inte heller alldeles givet. Detta får vi ha en noggrann diskussion i skatteutskottet och också en dialog med regeringen om. Det finns även elmarknadsprisnämnd och så vidare.

Jag ville bara lägga till detta för att det för de ärade åhörarna i kam-maren ska vara klart att det inte är någon enkel fråga.

De som vill avskaffa uttagsbeskattningen, och de är tyvärr många, tar på sig ett stort ansvar. Vi andra står bakom uttagsbeskattningen.

Slutligen noterar jag att det inte finns någon från Miljöpartiet närva-rande i denna debatt. Det var framför allt de som skar pipor i vassen och ville att man skulle särbehandla kooperativt producerad vindkraftsel i skattehänseende, vilket jag är emot.

Anf. 28 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Kent Persson frågade om ministern har någon egen upp-fattning i denna fråga. Det trodde jag framgick av den lista med föränd-ringar som gjorts sedan jag tillträdde. De förbättringar som har skett när det gäller koncession, plan- och bygglagen, tillståndsgivning och så vi-dare har i mångt och mycket resulterat i den fina utveckling vi ser där vi har tre terawattimmar vindkraft.

Till Monica Green kan jag säga att vi har gjort detta tillsammans med Moderaterna. Det gick snabbare att göra det med Moderaterna än med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Jag tror på ert engagemang när det gäller förnybar energi och vindkraft. Det är dock viktigt att peka på att om man gör förändringar och förbättringar har man möjlighet att skörda och se ett bra resultat.

När jag säger att jag är bekymrad över det ifrågasättande och den konversion som har skett efter Försvarsmaktens agerande står jag för det. Det är ett bekymmersamt läge. Man har fått tillstånd och man har byggt vindkraftverk, och sedan begär Försvarsmakten att de ska rivas. Det är viktigt att det finns en rättssäkerhet i vårt land och att man kan lita på de beslut som är fattade.

Vi har gjort ändringar i plan- och bygglagen angående detta, för det fanns en svaghet i den gamla lagstiftningen. Det är en viktig signal till dem som ska exploatera och bygga ut att den förändringen har skett.

Precis som Staffan Danielsson påpekade kan jag inte lägga mig i en domstolsprövning. Det vet ni. Om jag gjorde det skulle ni direkt anmäla mig till konstitutionsutskottet, och jag skulle bli förhörd där.

En viktig sak som ingen har tagit upp är att flygindustrin själv ifråga-sätter en del av det försvaret säger. Flygindustrin är inte lika oroad som försvaret när det gäller tekniken visavi vindkraftverken. Det här är en diskussion som måste ske mellan försvaret och flygindustrin också.

Varför vi har gett uppdraget att internationellt kunna jämföra är för att få ett bättre underlag och dialog om hur det ser ut på andra håll. Jag har noterat att man i andra länder kan flyga och ha vindkraft samtidigt, så det borde kunna gå också i Sverige – i synnerhet med tanke på att vi har

så stora avstånd och bor så glest som vi gör. Jag tror att vi ska kunna hitta en bra samsyn i det.

Har vi en dialog? Ja, Staffan Danielsson, det har vi. Jag förstår att det är enkelt att diskutera försvarets intresse i detta, men det finns andra intressen. Vi har haft diskussioner om fladdermöss, havsörnar och rennäring. Vi har haft diskussioner om många intressen som ska vägas samman. Gör inte detta till något enkelt!

Mitt svar på konflikterna är fortsatt dialog. Vi ska bygga ut förnybar energi och vindkraft, vi ska kunna ha ett försvar, vi ska kunna säkra biologisk mångfald och vi ska kunna ha rennäring. Vi måste dock hitta en samsyn lokalt där vi har dessa olika delar.

Grunden för detta ligger i översiktsplaneringen och att vi diskuterar detta före så att vi reder ut det och inte behöver få en massa överklaganden. Vi måste ha en förprocess. Det är den viktiga delen, och i den debatten kan alla bidra till att försöka förankra utbyggnadsplanerna så gott det går lokalt och regionalt. Det är en viktig insats som vi kan göra.

Det fina med elcertifikatsystemet är att det blir 25 terawattimmar. Det funkar på det sättet. Det kommer att byggas den mest kostnadseffektiva förnybara energi som vi bara kan få. Det avgör inte politikerna, utan certifikatsystemet stipulerar att det blir 25 terawattimmar. Det är finessen med certifikatsystemet.

Anf. 29 JOHAN ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tackar näringsministern. Mycket har sagts i denna fråga. Jag tänkte ta upp en av de saker som näringsministern avslutade med, nämligen översiktsplaneringen. Det är inte lätt att göra en översiktsplanering när det hela tiden kommer nya förutsättningar. Jag tänker närmast på Försvarmaktens retroaktiva beslut när det gäller våra vindkraftverk.

Näringsministern har givetvis rätt i att översiktsplaneringen är kommunernas styrdokument när det gäller utbyggnaden av vindkraften. Men då bör det vara så att myndigheterna håller sig till sitt tidigare ställningstagande. Annars blir det självklart knepigt.

Jag känner mig trygg med det näringsministern säger om dialogen – om det nu är på det sätt hon säger, vilket jag förutsätter eftersom hon har sagt i talarstolen inför riksdagen och tv-publiken att det pågår en dialog mellan riksintressena. Vi får väl förutsätta att det blir något resultat av det.

En dialog borde gå att genomföra utan att ministern blir anmäld till KU. Hon behöver nog inte känna sig hotad av det om hon öppnar för fortsatt dialog.

Anf. 30 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag heter Kent Persson, Ola Johansson. Första gången trodde jag att du läst fel på tavlan, men nu kanske du kommer ihåg det.

Jag förespråkar det kommunala självstyret, men inte när det missbrukas, vilket det gör här. Det finns flera fall. Ministern vet säkert vilka kommuner som missköter sig och inte lämnar besked, vilket i sig också är ett besked. Det är då det kommunala vetot träder in och inte när man aktivt beslutar. Det är en annan fråga, och det kan vara okej.

Prot. 2010/11:29
7 december

*Svar på
interpellationer*

Visst står vi bakom uttagsbeskattningen, men det finns ett problem som har diskuterats i skatteutskottet. Det har diskuterats här i kammaren och det har motionerats om det. I Centerpartiet har man varit tydlig med att frågan ska lösas. Det har utarbetats ett förslag. Senast i våras lovade Maud Olofsson att frågan ska tas upp och undanröjas och att det inte skulle behöva bli en valfråga. Frågan är fortfarande olöst.

Jag är intresserad av den motion som Centerpartiet har skrivit med anledning av uttagsbeskattningen och vill titta närmare på den. Om den kommer upp här är vi beredda att pröva den noga och stödja den. Det kanske finns möjlighet till majoritet i den frågan här i riksdagen.

Avslutningsvis, näringsministern, har vi frågan om de tre terawatt-timmarna med stöd av Moderaterna. Jag vill påminna om att energipolitiken fastställdes 1997 och varade till 2008. Under den tiden utarbetade Socialdemokraterna, Centerpartiet och Vänsterpartiet elcertifikatsystemet som var förutsättningen för vindkraftsutbyggnaden.

Anf. 31 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag instämmer med alla som har sagt att det här är en viktig debatt. Det märks att vi alla engagerar oss och att vi är oroad över försvarets agerande i den här frågan. Man lägger en död hand över stora delar av Blekinge och Östergötland och över väldigt stora delar av Skaraborg.

Vindkraftverken ger gröna jobb. De tillhör framtiden. Det är teknikutveckling, och det är forskning och framtidstro att satsa på vindkraft. Försvaret ska ju försvara demokratin, men med stoppområdena stoppar man tillförseln av förnybar energi. Det är också ett stopp för säkerheten. Man hindrar alltså sin egen utveckling. Det är ett nödläge som vi måste ändra på.

Det finns positiva tecken. Länsstyrelsen har fattat ett beslut i Västra Götaland som gäller ett av de överklaganden som försvaret har gjort. Vi får hoppas att det går i rätt riktning även med de andra. Det finns också andra positiva tecken. LRF i Skaraborg ordnade i somras ett möte i Grästorp mellan länsstyrelsen, politiker och verksamhetsansvariga. De var väldigt oroad över hur det skulle gå med deras investeringar och om de över huvud taget skulle våga satsa på den här framtida energikällan. Det är positivt att man gör det och det är positivt att Maud Olofsson vill hitta en lösning. Jag förutsätter att regeringen kommer överens och ser till att moderater och centerpartister talar med samma tunga så att vi får en lösning på detta och kan veta att vi har säker tillgång till förnybar energi och kan fortsätta att satsa på vindkraftverken.

Anf. 32 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Nu ska jag ge mig in i den militära diskussionen. Om Arlanda hade varit en militär flygplats hade det varit obebyggt ända in till Sergels torg. Det finns olika sätt att se på en sådan här sak beroende på om man betraktar det som ett problem eller en möjlighet.

Min ingång i detta var det havsbaserade. Jag har fortfarande inte fått något svar, såvida inte energiministern menar att det är elcertifikatsystemen som ska tillgodose behoven av utbyggnad även till havs. Om det är så kan de som säger att de ska bygga 700 vindkraftverk för ca 50 miljard-

der kronor utanför Blekinge glömma sina planer. Det är så jag uppfattar energiministerns svar – om det är svaret.

Vi sade redan tidigare att vi är för detta, men vi tror inte att det kommer att räcka. Det har visat sig att de landbaserade satsningarna stöter på svårigheter. Det är svårigheter som jag tror att vi till stor del kommer att slippa när det gäller havsbaserad vindkraft. Däremot har vi ett ekonomiskt problem. Det är nämligen dyrare till havs. Men det kanske är lättare så att det i slutänden ändå är en bra väg att gå.

Jag kanske missuppfattade energiministern, så jag förbehåller mig rätten att än en gång fråga: Hur skapar vi bättre förutsättningar för havsbaserad vindkraft? När kommer den i så fall? Om jag inte får svar har jag anledning att återkomma i framtiden.

Anf. 33 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Jag ska börja med att rätta ministern. Jag tog faktiskt upp flygindustrins åsikt i mitt första inlägg. Man säger att det går att lösa utan större tekniska svårigheter.

Det är med stor glädje jag konstaterar att Vindin går in som delägare i det havsbaserade vindkraftsprojektet i mitt hemlän Blekinge. Det nämnde Krister Örnfjäder alldeles nyss. Fullt utbyggd kommer vindkraftsparken att producera åtta terawattimmar, vilket motsvarar båda reaktorerna i Barsebäck när de var i drift. Projektet kommer att sysselsätta mer än 200 personer, för att inte tala om all kringverksamhet runt denna stora satsning. I pengar handlar investeringen om 50 miljarder kronor.

Det är ett lysande bevis på att den tunga elkrävande industrin tror på havsbaserad vindkraft. I Vindins vindkraft ingår bland annat Stora Enso, Boliden, LKAB och Cementa. Tyvärr kan Försvarsmakten även här stoppa en stor nationellt viktig satsning på förnybar energi, en satsning som på ett bra sätt skulle ge oss möjlighet att uppnå de fastställda målen för andelen förnybart producerad el i Sverige. Tänk på det!

Jag har haft förmånen att på nära håll följa detta projekt, i princip från starten för två och ett halvt år sedan. Alla hinder som dykt upp har man lyckats hantera på ett professionellt sätt med positivt utfall. Man är nöjd inom fiskenäringen. Man är nöjd inom den yrkesmässiga handelssjöfarten i området. Kommunerna i området är nöjda. Man är nöjd till och med inom det civila flyget. Det har skett genom dialog.

Tyvärr har Försvarsmakten även här visat sig från sin sämsta sida och kan i princip inte tänka sig en konstruktiv dialog. Därför har min hemkommun Sölvesborg, där 80 procent av området är tänkt att ligga, lämnat in en begäran om att detta ska bli ett regeringsärendet. Det kommer i dagarna. När två riksintressen går emot varandra måste en tredje part avgöra frågan.

Min vädjan är att ministern följer detta extra noga. Det kan vara en realitet inom tre fyra år att detta är i drift. Det är inte pengar det handlar om, utan det är attityderna som kan stjälpas.

Anf. 34 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Jag välkomnar ministerns deklaration om en fortsatt dialog i de här viktiga frågorna. Jag hoppas på större ödmjukhet från försvaret och hoppas att man lyssnar på den här debatten. Man har en väldigt stark ställning i miljöbalken. Om man har en så stark ställning krävs att

Prot. 2010/11:29
7 december

Svar på
interpellationer

man utnyttjar den med omdöme och viss ödmjukhet annars kan det bli en diskussion om att balansen i miljöbalken behöver förändras. Nu är det som det är, och det kräver omdöme och ansvarsfullhet.

Jag välkomnar också ministrarnas uppdrag till FOI att titta på hur flygverksamheten i andra länder går att kombinera med utbyggnaden av förnybar energi. Jag kan förutskicka att några företrädare för Försvarsmakten redan har svarat på frågan. De har sagt: Vadå, andra länder? Nu är vi i Sverige och gör som vi gör. Det var ingen riktig lyhördhet i den kommentaren. Regeringens besked är att man måste se det i ett bredare perspektiv och att det finns andra riksintressen också.

Företrädare för Försvarsmakten har på fullt allvar sagt att om det har skett ett formellt fel som gör att flygplanen störs får det rivas, kosta vad det kosta vill. Det tycker jag inte är riktigt ansvarsfullt av en omdömesgill myndighet. Det är fråga om 285 verk. River man 20 handlar det om miljardbelopp. Jag tror inte att det kommer att handla om rivning. Den matchen tror jag att vi som vill värna vindkraften vinner. Det som denna debatt handlar om är de terawattimmar som ligger i planerade och projekterade vindkraftverk i dessa områden. Debatten handlar om huruvida dessa vindkraftverk ska bli av eller inte. Den debatten behöver nog bli en framgång för den förnybara energin, givetvis med fortsatt flygsäkerhet för militära och civila flygplan.

Anf. 35 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Jag vill först tacka för en intressant och bra debatt. Jag tror verkligen att vi behöver föra denna debatt inte bara utifrån det som försvaret har gjort utan utifrån att det finns många olika intressen i vårt samhälle. Det är bra att vi ser att det ibland finns lite motstående intressen. Men vår uppgift som politiker är att väga samman dem för att försöka komma framåt.

Vi har under denna mandatperiod gjort en del saker för att förenkla processen. Det är det som är viktigt för mig att säga. Plan- och bygglagen är till exempel ett viktigt verktyg, och man ska kunna lita på att när tillstånd är givna gäller de också.

När det gäller den havsbaserade vindkraften finns det en samarbetsmekanism inom EU nu, som jag nämnde i mitt svar, och som vi avser att använda. Vi har haft diskussioner med ett antal länder som talar med oss och säger att de skulle vilja utnyttja det faktum att vi har goda möjligheter för både havsbaserad och landbaserad vindkraft och att de skulle vilja använda dessa möjligheter för att investera i Sverige. Det är fantastiskt, alltså att vi inte bara bygger för våra egna behov utan att vi också kan få andra typer av investeringar.

Jag tror att vi alla är överens om att vi måste ha ett långsiktigt hållbart energisystem. Vi har den mest ambitiösa klimat- och energipolitiken i hela världen. Det ställer också krav på oss och våra myndigheter så att vi samordnar för att nå dessa mål.

Vindkraften kommer att spela en viktig roll i vårt energisystem. Det råder ingen tvekan om det. Men den orsakar också en del konflikter. Jag ska göra vad jag kan för att underlätta denna utveckling och försöka få så mycket samsyn som det bara går mellan olika delar i vårt samhälle. Klarar vi detta är miljön och landsbygden vinnare. Vi vinner jobb, och vi vinner utveckling. Egentligen finns det få nackdelar med att bygga ut det

förnybara. Dessutom kanske vi får mindre oro när det gäller elförsörjningen som är en aktuell fråga i dessa dagar. Vi får med gemensamma krafter åstadkomma en sådan ordning, och jag tror att dialog och samverkan är nyckelorden i detta sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:29
7 december

Svar på
interpellationer

4 § Svar på interpellation 2010/11:69 om regelförenklingar för företag

Anf. 36 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Börje Vestlund har frågat mig om jag kommer att ta initiativ till en plan med åtgärder för hur och när man kan uppnå en minskning av regelbördan för företag med 25 procent.

Regeringen vill åstadkomma en märkbar positiv förändring i företagets vardag. Ett led i det arbetet är att minska de administrativa kostnaderna för företagen. Det grundläggande syftet med förenklingsarbetet är dock att se till att regler, processer och förfaranden är bättre anpassade till företagets villkor och verklighet. Vi behöver regler, men regler som innebär att det är enkelt att driva företag i Sverige.

När vi gick in i regeringsarbetet 2006 drog vi slutsatsen att förenklingsarbetet behövde reformeras i grunden, eftersom tidigare regeringar inte nått resultat. De nödvändiga och grundläggande verktygen fanns inte på plats när alliansregeringen tillträdde. Vi har nu metodiskt skapat en organisatorisk struktur och byggt upp centrala verktyg för förenklingsarbetet. Genom detta har vi lagt en stabil grund för långsiktigt och fortsatt framgångsrikt arbete med att förenkla för företagen. Detta är något som också OECD konstaterar i sin senaste granskning av förenklingsarbetet i Sverige.

Vårt hårda och målmedvetna arbete resulterade redan efter två år i ett banbrytande och historiskt trendbrott i Sverige. För första gången någonsin minskade de administrativa kostnaderna.

Om man bara tittar på de förenklingsåtgärder som gjorts under de senaste fyra åren har de administrativa kostnaderna minskat med 11 procent; men därutöver har vissa nya regler tillkommit, vilket ger en nettominskning på 7,3 procent. Det motsvarar en årlig nettominskning av de administrativa kostnaderna på drygt 7 miljarder kronor för företag i Sverige. Exempel på förenklingar som regeringen har genomfört under förra mandatperioden är införandet av en frivillig revision som besparar företagen 2,6 miljarder kronor samt förenklad tillämpning av livsmedelsreglerna som ger besparingar för företagen på 3 miljarder kronor.

Trots det omfattande arbete som lagts ned behövs mer tid för att nå det mycket ambitiöst satta 25-procentsmålet. En anledning är att 53 procent av regelbördan har sin grund i EU-rätten. Sverige är pådrivande inom EU-samarbetet för en förenkling och förbättring av EU:s regelverk, nu senast i samband med en diskussion om EU:s framtida näringspolitik.

EU-kommissionen och majoriteten av EU:s medlemsstater har beslutat om mål med utgång 2012. Därför förlänger vi Sveriges mål till 2012.

Ett nytt förenklingsprogram arbetas fram, och arbetet har breddats till att omfatta lokal och regional nivå. Regeringen har även förlängt Regel-

rådets mandat till 2014 samt inlett ett arbete för att minska och förenkla uppgiftslämnandet för företagen. I 2011 års budget har medel beräknats för en förstärkt satsning i förenklingsarbetet. Vi kommer att fortsätta, väl medvetna om och med respekt för att det tar tid att förändra lagar och regler, att arbeta målmedvetet och strukturerat för att åstadkomma en märkbar positiv förändring i företagens vardag.

Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Vi får väl diskutera den fråga som vi har diskuterat så många gånger i denna kammare.

Låt mig först säga att jag egentligen inte tackar för svaret eftersom jag inte fick något svar på den fråga som jag ställde. Jag får tacka för redovisningen av hur arbetet har fortgått. Däremot finns det anledning att kommentera en del saker som Maud Olofsson säger.

Framför allt handlar det om att man säger att det har skett en nettominskning på 7,3 procent av de administrativa kostnaderna. Det kan man alltid föra ett resonemang om. Det sägs att det möjligen är så. Om man ska vara petnoga är det en prognos som visar att det är 7,3 procent. Vi har inte riktigt sett resultatet av vad den frivilliga revisionen ger för företagen. Det fanns en del frågetecken, bland annat när det handlar om att man ställer krav på revision i företag i samband med till exempel offentliga upphandlingar med mera. Därför kanske det inte gav så stora effekter. Men det ger naturligtvis effekter. Det är ingen tvekan om den saken.

Det är också bra att man har förenklat livsmedelsreglerna. Men tittar man på hur det ser ut på de olika departementen handlar det om de departement som verkligen har höga kostnader för företagen. Jag tänker här på Finansdepartementet, Justitiedepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet som nästan inte har haft någon neddragning eller en mycket marginell neddragning.

Även livsmedelsföretagen och miljösidan nämns. Då kan jag konstatera att det är områden där det inte är så förskräckligt många företag inom dessa sektorer. De allra flesta företag har enligt min uppfattning och enligt företagens uppfattning snarare fått en ökad regelbörda än en minskad regelbörda.

Sedan säger Maud Olofsson att 53 procent av regelbördan har sin grund i EU-rätten. Det har jag inte hunnit kontrollera, men jag ifrågasätter inte på något sätt den uppgiften. Det som är problemet där är att det tar mycket längre tid att göra detta i EU. Vi har haft krav på att minska regelbördan i EU. Man har satt upp ett mål till 2012. Om vi kan säga att det har hänt lite under årens lopp i Sverige är det ingenting jämfört med hur lite som har hänt i EU. Där har vi också stora regelsystem som handlar om associationsrätten och om bolagsrättsfrågor över huvud taget. Där vet vi att arbetet går mycket trögt. Jag ifrågasätter inte statsrådets ambitioner på detta område, men det finns ändå anledning att mer konkret fundera över vad det är man ska göra fram till 2012. Det tycker jag att denna debatt ska handla om. Jag har inte sagt någonting om att det inte har hänt en del på detta område. Det har det. Men det är ingen tvekan om att man har långt kvar till målet. Det handlar om 17,7 procent om man räknar med att det har skett en minskning med 7,3 procent, som Maud Olofsson säger. Om man inte gör det handlar det om 20,7 procent. Det återstår att se.

Det är också bra att man har dragit in Sveriges Kommuner och Landsting i detta arbete och att man arbetar med den lokala och den regionala nivån.

Det som dock bekymrar mig är när jag träffar företagare som säger att de också inom de privata företagen har bekymmer med detta. Jag kan återkomma till det i mitt nästa inlägg.

Prot. 2010/11:29
7 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 38 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! För varje gång jag talar med Börje Vestlund blir resultatet allt bättre. Det är möjligen en skön känsla för Börje Vestlund att få reda på att det är på det sättet.

Det är 7 miljarder i sänkta kostnader för företagen. Det motsvarar 1 procent i arbetsgivaravgiftssänkning. Om vi inte hade behövt ta med den förra regeringens omvända byggmoms i dessa mätningar hade vi haft 450 miljoner ytterligare och mindre. Tittar man på resultatet ser man att 12 av 17 mätta områden uppvisar en minskning om man ser till helheten. Det är rätt så bra. Vi har satt i gång ett arbete som gör att myndigheter, departement och andra är medvetna om att de ska jobba med både regelförenkling och regelförbättring.

Börje Vestlund säger att livsmedelsföretagen är så få. Men inom både livsmedelssektorn och jordbrukssektorn är det väldigt många små företag. Det är viktigt att säga att mycket av den lagstiftning vi har haft har varit likvärdig oavsett om det har varit stora eller små företag. När Eskil Erlandsson förtjänstfullt jobbar med regelförenklingsarbete inom jordbruk och livsmedelsbranschen kommer det väldigt bra till pass eftersom det är så många småföretag. De är dessutom på landsbygden, och det gläder också en centerpartist.

Jag har gjort stora förändringar på energiområdet, som vi beskrev i den tidigare interpellationsdebatten. Det är minus 40 procent. Det är också viktigt att man gör regelförenklingar där om man tänker sig att till exempel bygga ut det förnybara.

Jag vill säga något om den regionala och lokala nivån. Vi har involverat kommuner och regioner i arbetet eftersom det är där man möter företagen. Det som gläder mig är att det finns ett väldigt stort intresse hos den lokala och regionala nivån att delta i arbetet. Jag tror att det blir som mest kraftfullt när vi får regional, lokal och nationell nivå och EU-nivå att samsas och samordna sina insatser. När det gäller EU har jag drivit regelförenklingsarbetet och gör det fortsatt också på EU-nivå.

Nu senast diskuterade vi det på konkurrenskraftsrådet. Det finns ett tryck från ministrarna. Det är ett besvärande faktum att kommissionen som har lagt fram ett antal förslag för att förenkla inte har fått igenom det. Där är både ministerråd och parlament ansvariga.

Jag har en erfarenhet från vårt ordförandeskap där jag satt och förhandlade med parlamentet. Jag kan inte säga att det gjorde reglerna enklare – och det har jag sagt förut – när vi skulle fatta beslutet på EU-parlamentsnivå.

Det är viktigt att våra EU-parlamentariker också har regelförenklingsarbetet för ögonen. Det som jag överraskades mest av var att det var de som är mest emot EU som ska ha mest regler. Det är en paradox i sig.

Vi måste utveckla regelförenklingsarbetet. Vi har dragit en rad slutsatser. Vi kommer att återkomma till riksdagen lite senare i vår för att ytterligare förbättra regelförenklingsarbetet. Det handlar om Regelrådets arbete, hur vi mäter och hur vi prioriterar vilka insatser vi gör. I grunden handlar det om att det ska vara bra i företagens vardag. De ska märka skillnad.

Våra myndigheter ska vara effektiva i sitt agerande visavi företagen. En del av regelförenklingsarbetet handlar inte bara om regelförenklingar utan också om en effektivisering av våra myndigheters arbete gentemot våra företag.

I grunden är regelförenklingsarbetet väldigt bra på många sätt också för myndigheter. I slutändan hoppas jag att det leder till tillväxt och företagsamhet i Sverige. De mätningar som man gör med World Economic Forum visar också att vi ligger väldigt bra till och klättrar i de mätningar som nu görs i Sverige.

Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Det är positivt att de regler som gäller livsmedelsföretag och jordbruksföretag berör en del små företag. Men det är ändå så, näringsministern, att de flesta småföretagen inte finns inom denna sektor. Jag tycker att det är positivt att man har förenklat det, och jag har berömt ministern för detta.

Det som är problemet är att huvuddelen av företagen inte har fått någon minskning av reglerna utan tvärtom fått en ökning. Men det är egentligen inte det jag är intresserad av att diskutera i det här sammanhanget. Jag är intresserad av att höra: Vad är det statsrådet tänker göra på EU-nivå? Vad är det konkret man vill göra på detta område? Det har man inte svarat på.

Jag kan notera att på Näringsdepartementets område är minskningen 8,4 procent. Det är långt ifrån några 25 procent på det området. Det är inte så väldigt mycket i det härade som handlar om EU-regelverken och att förändra regelbördan där.

Det som är ännu mer upprörande gäller något som jag har frågat om väldigt många gånger. På vilket sätt kommer justitieministern och finansministern att ta upp dessa frågor på sina respektive områden? Jag är helt övertygad om att näringsministern brinner för denna fråga. Men det är ändå på dessa två departement som den största regelbördan både i procent och i antal kronor är allra störst.

När näringsministern diskuterar de här frågorna handlar det mycket om teknik och väldigt lite om konkreta förslag. De kommer så småningom när man har haft debatten om hur man eventuellt ska omformulera uppdraget för Regelrådet. Jag kan också se att det kan finnas anledning att kanske förbättra och förfina deras uppdrag. Men det är väldigt mycket vad det handlar om och inte så mycket de konkreta åtgärderna.

Jag vill också ta upp det privata regelkrånglet. Jag mötte inte minst under valrörelsen företagare i livsmedelsbranschen som sade att de var väldigt glada över att de hade fått en minskad regelbörda från staten. Men å andra sidan hade det blivit mer kontroller.

Det handlade om bagare som levererade bröd till de stora livsmedelskedjorna och var ganska trötta på deras kontroller. De fick göra väldigt

mycket arbete. Det var till och med så att den ena livsmedelskedjan krävde en viss typ av dokumentation och en annan krävde en annan.

Vare sig näringsministern eller jag kan, hur duktiga vi än är, knappast påverka dem. Men i den allmänna regeldebatten måste vi också ta in detta. Ibland säger vi lite slarvigt att marknaden reglerar sig själv. Men om marknaden reglerar saker och ting så mycket att det blir svårt för de minsta företagen att komma in och konkurrera med de stora jättarna är det ett problem. Då blir det också ett politiskt problem.

Det viktigaste är att svara på: Vilka åtgärder kommer man att vidta för att vara mer konkret i detta? När kommer näringsministern att påtala för justitieministern och finansministern att någon gång prioritera de här frågorna?

Anf. 40 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag är ny i näringsutskottet precis som i riksdagen. Jag har fått sätta mig in lite grann i regelförenklingsfrågorna. Jag kan bara konstatera att det inte finns någon annan näringsminister än Maud Olofsson som har lyft fram och levererat förändringar på regelförenklingsområdet.

Visste ni att nästan 1 200 åtgärder utfördes under förra mandatperioden? Det kan vi jämföra med de ca 300 åtgärder som den förra S-styrda regeringen åstadkom. Det är ett väsentligt kliv framåt.

Jag tror att Maud Olofsson nämnde OECD-rapporten. Börje Vestlund frågade: Hur mäter man dessa 7,3 procent man har uppnått med regelförenklingsfrågor förra mandatperioden? OECD konstaterar i en rapport att det har skett betydande framsteg och att nuvarande regering har visat mycket stark vilja att fortsätta att utveckla regelförenklingsarbetet. Om OECD har uppmärksammat det borde även vi kunna göra det.

Vi ska också vara ödmjuka. Vi har inte nått hela vägen. Vi hade en hög ambitionsnivå, och det tycker jag är bra. Att sikta mot stjärnorna och hamna i trädkopparna, heter det ju som bekant. Vi har i alla fall kommit en bra bit på vägen, och det är glädjande framför allt för alla Sveriges företagare.

I slutändan gör regelförenklingsarna oss mer konkurrenskraftiga i ett internationellt perspektiv. Jag träffade några företagare i går när jag var på besök i Umeå. De sade: Hälsa till Maud Olofsson att om regelförenklingsfrågorna blir fler – vilket de också tror att det kommer att bli – kan vi ägna oss åt att leverera produkter och tjänster i stället för att ägna tid åt framför allt mycket administration.

Som jag sade: Vi är ödmjuka. Vi har inte hunnit göra allt det vi ville, men vi är en god bit på väg.

Anf. 41 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Börje Vestlund säger att huvuddelen av företagen har fått fler och mer regler. Det är inte sant. Vi har minskat regelbördan med netto 7,3 procent. Som jag säger är det 7 miljarder kronor. Sedan kan det ha skett justeringar av annat, men mätningarna är neutrala och går inte att ifrågasätta. Det är klart att regelbördan har minskat. Precis som Helena Lindahl sade är vi den första regering som har levererat detta.

Vad vill vi då göra när det gäller EU? Jag var inne på det, men jag tar det gärna en gång till. Vi tycker att kommissionen måste komma med fler

förslag för att vi ska kunna minska regelbördan. Det fattades till och med ett beslut under vårt ordförandeskap där vi avkrävde kommissionen leverans på området. Jag har fört en diskussion med ansvarig kommissionär och efterhört hur han tänker jobba för att göra det här. Vi är ett antal like-minded-länder som driver på tydligt i detta. Det är starkare i dag än när jag började som näringsminister.

Vi vill se en bättre analys av förslagen. Det gäller hela vägen, både kommissionen och vilka förändringar ministerrådet eller parlamentet gör. Bekymret är att om man gör förändringar under resans gång kanske man ökar regelbördan i stället för tvärtom. Vi menar därför att det måste göras analyser hela vägen.

Det måste till en bättre samverkan mellan kommissionen, ministerrådet och parlamentet för att det ska funka. Man måste ha en gemensam ambition att minska regelbördan. Vi jobbar nu med de här sakerna, och vi har också lyft in dem i den framtida näringspolitik som vi just nu diskuterar på EU-nivå. Regelförenklingsarbete är en central del i detta.

Precis som sades här har nästan 1 200 förslag genomförts i regelförenklarna. Det är både stora och små saker. Revisionsplikten är jätteviktig, för den omfattar alla företag och den är viktig för den mängd regler som vi minskar med. Men det är också viktigt att tänka på en så enkel sak som att vi kanske inte behöver göra jämställdhetsplaner vartenda år, utan vi kan ha en längre tidsperiod. Det gör att vi får mer tid att jobba med själva förverkligandet av jämställdhetsplanerna. Så är det också med lönekartläggning och annat. Jag tror att det är viktigt att vi steg för steg ändrar på detta.

OECD har pekat på att mycket av det som Sverige gör är positivt och riktigt. Det är intressant att se att när Världsbanken tittar på detta i sin Doing Business-rapport klättrar vi i deras ranking. I World Economic Forums Global Competitiveness-index som också innehåller regelförenklningar klättrar Sverige och är näst bäst i klassen i sammanhanget.

Även om vi inte nådde målet om 25 procent är vi på väg åt rätt håll. Jag tror att man måste ha en hög ambition, för man signalerar till myndigheter, till dem som är verksamma i detta, till företagen och till departement att vi tänker jobba med detta.

Jag har aldrig påstått att det skulle vara enkelt. Men jag påstår att jag är otroligt engagerad som minister för att nå ett resultat, och jag tror inte att vi hade nått detta resultat om inte engagemanget hade funnits.

Vi kommer att fortsätta med ökad kraft för att förbättra regelförenklingsarbetet och jobba ännu tydligare och mer fokuserat så att det ska märkas en skillnad i företagens vardag. Till syvende och sist är det bara när företagen känner att det har blivit bättre som det faktiskt är bättre. Detta kommer jag att ha för ögonen också de kommande fyra åren.

Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (S):

Fru talman! Vi som har följt frågan under en längre tid vet att det tyvärr inte blir så stort utfall från företagen när man har gjort det här. Vi har bland annat erfarenhet från Nederländerna, där företagen inte alls upplever att de har fått någon minskad regelbörda. När det har gjorts större undersökningar kan man konstatera att företagen inte upplever det så. Jag tror inte att man ska ta så allvarligt på detta i sammanhanget. Jag

tror att man däremot hela tiden ska se vad det är man ytterligare kan göra.

Jag kan bara konstatera att i Finansdepartementet, Justitiedepartementet och Socialdepartementet – där handlar det mest om socialförsäkringarna – har regelbördan ökat rejält under perioden. Detta måste man naturligtvis arbeta med.

För att återkomma till EU: Jag tror att ambitionen att man måste arbeta på alla de tre beslutsnivåerna i EU är sund och riktig. Men det har gått långsamt att komma till skott i vårt land, med vår förhållandevis okomplicerade struktur. Det tog ändå två år att få organisationen på plats. Hur lång tid ska det då inte ta i andra länder?

Min enkla fråga är: Vad har näringsministern för strategi för att lyckas med dessa 20,7 procent? Vilka åtgärder ska man vidta?

Jag måste få ställa frågan en gång till. Kommer näringsministern att kräva av justitieministern respektive finansministern att de tar itu med frågorna på sina respektive områden? Jag ser väldigt lite där. Jag kan bara konstatera att justitieministern inte tog upp detta en enda gång under ordförandeskapet, medan jordbruksministern och näringsministern gjorde det. Hur kommer det sig?

Anf. 43 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C):

Fru talman! Jag tycker att det här är en bra debatt. Det är roligt att Börje Vestlund återkommer till frågan med jämna mellanrum. Jag tror att vi alla behöver detta tryck på oss för att leverera. Det är självklart att alla ministrar är ansvariga för att leverera detta. Det finns inte några ministrar som är undantagna. Några ministrar har lite mer komplicerad lagstiftning, men alla ministrar är ansvariga.

Vad har jag för strategi? Jag har försökt redovisa den. Strategin är att ha strukturer på plats och ett politiskt tryck. Jag menar att vi i Sverige har strukturerna på plats även om vi behöver vassa dem, göra dem bättre och dra lite slutsatser av de fyra år som har gått. Vi har en ansvarig minister som driver på detta.

Samma sak gäller på EU-nivå. Under vårt ordförandeskap antog vi slutsatser som var rätt långtgående när det gäller EU:s arbete. Nu har vi fått nya kommissionärer, vilket komplicerar arbetet på EU-nivå. Men jag har redan tagit en ordentlig debatt med ansvarig kommissionär för att öka trycket. Där mobiliserar jag like-minded-länder för att få förslag från kommissionen. EU-systemet funkar ju så att kommissionen måste lägga fram förslag för att vi ska kunna ta upp det i ministerrådet för att sedan sambesluta med parlamentet.

Jag skickar gärna med Börje Vestlund en signal till Socialdemokraternas EU-parlamentariker, för jag tror att vi alla i alla partier måste föra en diskussion om vad det är som händer i EU-parlamentet. Jag är älskare av EU-medlemskap och jag är älskare av EU-parlamentet och dess engagemang, men jag ser också en del av baksidorna med att det kommer till regelkrångel när man fattar beslut i EU-parlamentet. Det kommer till därför att man inte gör några analyser innan man fattar beslut.

Jag är tacksam över Börje Vestlunds engagemang i frågan, och jag är mycket glad över att det finns ett tryck på att fortsätta regelförenklingsarbetet. Jag kommer att fortsätta att göra allt jag kan för att leverera det

Prot. 2010/11:29
7 december

Svar på
interpellationer

som vi har utlovat för våra svenska företag så att de kan ägna sig åt att skapa jobb och tillväxt.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2010/11:73 om nätdroger

Anf. 44 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Sven-Erik Bucht har frågat justitieministern vilka resurser rättsväsendet har för att stävja nätdroger samt om Sverige har en bristande lagstiftning för att stävja problemet.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

För att börja med frågan om lagstiftningen så har regeringen nyligen överlämnat en proposition till riksdagen med en rad förslag när det gäller insatser mot de så kallade nätdrogerna. Statens folkhälsoinstitut får i uppdrag att förstärka sitt arbete med att bevaka utvecklingen av nya substanser på missbruksmarknaden. Statens folkhälsoinstitut får också tillsammans med Läkemedelsverket en förordningsreglerad rätt att köpa in varor som saluförs på bland annat Internet för att låta analysera dem i syfte att undersöka innehåll och aktiv substans. Syftet är att få till stånd en effektivare bevakning av nya droger. I propositionen finns också ett förslag till en helt ny lag som möjliggör för polis och tull att omhänderta och förstöra sådana ämnen som är på väg att klassas som narkotika eller hälsofarlig vara men där beslut och ikraftträdande ännu inte är klart.

Förra mandatperioden tillfördes rättsväsendet drygt 5 miljarder kronor i varaktiga anslagsökningar. Det är den mest omfattande satsning som gjorts någonsin på de rättsvårdande myndigheterna. Av dessa tillskott har polisen fått 2,5 miljarder kronor. Resursförstärkningarna skapar goda förutsättningar för att bedriva en bra och effektiv verksamhet och har möjliggjort en kraftig ökning av antalet poliser. Ökade resurser till såväl polis som åklagare stärker möjligheterna att både förebygga och utreda alla typer av brott även när det gäller drogförsäljning via Internet.

Därtill förbereder regeringen för närvarande en strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet för den kommande femårsperioden, den så kallade ANDT-strategin. I en strategi om ANDT ingår bekämpningen av nätdroger som ett viktigt område vid sidan av de andra områden som tas upp när det gäller att utveckla en effektiv och samordnad brottsbekämpning av den illegala handeln samt att utveckla en effektiv samverkan av det drogförebyggande arbetet. För den kommande fyraårsperioden har regeringen avsatt drygt 250 miljoner kronor per år för insatser inom strategins ram.

Jag kan försäkra Sven-Erik Bucht att jag tar mycket allvarligt på narkotikafrågan och att jag också i fortsättningen kommer att göra allt som står i min makt för att komma till rätta med det tilltagande problemet med de så kallade nätdrogerna.

Anf. 45 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Tack för svaret! Det är ett bra och tydligt svar som statsrådet levererar. Senast jag var upp i en interpellationsdebatt – det handlade om försvarsfrågor – var det omöjligt att få svar. I relation till den upplevelsen vill jag uttrycka att statsrådet Maria Larsson faktiskt har respekt för interpellationsinstrumentet. Därför ska statsrådet Larsson ha en dubbel eloge.

Jag vill även ge ledamoten Fredrik Lundh från Norrbotten en eloge för att han har uppmärksammat och drivit den här frågan på ett mycket bra sätt. Jag hoppas att statsrådet Larsson kan dela min uppfattning om Lundhs agerande. Fredrik Lundh uppmärksammade kraftfullt frågan i januari, för elva månader sedan, genom ett öppet brev utifrån att utredningen i fråga om att komma till rätta med nät drogerna var färdig 2008 och att en proposition hade utlovats redan under den förra mandatperioden. Efter Fredrik Lundhs öppna brev har frågan behandlats skyndsamt. Det är mycket bra att propositionen nu kommer.

Fru talman! Nät droger är ett mycket allvarligt problem som växer lavinartat. Försäljningen blir alltmer öppen. Det är inget knussel om vad man säljer. Sajterna blir fler och fler. Marknadsföringen tenderar också att bli allt aggressivare. Det finns en utbredd frustration bland polis, tull och paketutlämningsföretag som måste hantera detta utan att komma åt problemet.

Möjligen kan det bli en diskussion om lagen utifrån rättssäkerhetsaspekten, men jag hoppas verkligen att vi kan få en bred politisk enighet om detta och snabbt få lagen på plats. Situationen som den nu ser ut är pinsam för en rättsstat och ett modernt samhälle som ska värna om sina medborgare, i detta fall oftast ungdomar som drabbas och luras in i detta gift. Dessutom förorsakar det stort lidande.

Fru talman! Det är verkligen på tiden att lagförslaget nu kommer, men vi måste oaktat det vara mycket observanta på utvecklingen. De som sysslar med denna verksamhet tjänar grova pengar. De kommer snabbt att söka kryphål, luckor och nya vägar för att sprida giftet. Tyvärr tenderar samhället alltför ofta att hamna på efterkälken. Möjligen kan klassificeringen av innehållet vara hemlig. Just nu är den öppen. De som hantlar och marknadsför de här drogerna vet exakt vad som händer och kan snabbt trycka ut lagen när vi förbjuder vissa av de här drogerna. De kan ändra molekylerna väldigt snabbt för att få fram nya produkter som ännu inte har olagligförklarats.

Jag hoppas därför att den nya lagen bara är en början. Vi måste noga följa utvecklingen och vara beredda att mycket snabbt förändra lagstiftningen för att på alla sätt stävja en fortsatt mycket osund utveckling.

Tack, statsrådet, för att lagstiftningsförslaget nu kommer och tack för svaret! Låt oss nu, alla goda krafter gemensamt, starta kriget mot dessa fruktansvärda droger. Låt oss skicka en mycket tydlig signal till de onda krafter som sprider nät drogerna att det inte är något som vi kommer att låta fortgå. Jag hoppas verkligen att vi fortsättningsvis kommer att agera snabbt för att stävja detta problem.

Anf. 46 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Tack, interpellanten, för välvilliga och goda ord! Det är en gemensam angelägenhet. Jag är väldigt glad att kunna säga att det har

Prot. 2010/11:29

7 december

*Svar på
interpellationer*

funnits en mycket bra uppställning hos politiska partier i den här kammaren kring narkotikapolitiken. Det är en gemensam kamp vi har att föra, och vi har alla tagit den på allvar. Jag känner mig glad över att vi har fått den här propositionen på plats. Jag tror att den kan göra skillnad. Vi lever med ständigt nya utmaningar.

En av de utmaningar som verkligen har vuxit i storlek är nätdrogerna. Det finns helt nya medier för att marknadsföra droger som inte är tillåtna utan olagliga. Därför har detta varit ett angeläget arbete, och jag har försökt hasta det så mycket som möjligt. Det innehåller också saker som naturligtvis är lite spektakulära i visst mått, men de är nödvändiga för att det ska vara en jämbördig kamp. Det gäller till exempel att låta en myndighet köpa in olagliga substanser. Det är inte den alldeles enkla och framkomliga väg som man kanske först tänker på, men det är en nödvändig väg. Det gäller också att låta polis och tull omhänderta varor som ännu inte är klassificerade som olagliga.

Beredningen och processen när det gäller den här lagstiftningen har gått ganska bekymmersfritt. Jag känner mig väldigt glad för att Lagrådet tycker att den här lagstiftningen är okej ur juridisk synvinkel.

Nu är vi nästan framme. Jag tror att den här lagstiftningen kommer att väcka uppseende och uppmärksamhet, inte bara i Sverige utan också internationellt. Den kan vara lite prejudicerande. Det internationella samarbetet är centralt och viktigt.

Vi kan också se att utmaningarna inte på något sätt är slut. De kommer att förfinas, precis som Sven-Erik Bucht är inne på. Man kommer att försöka hitta nya vägar därför att det finns pengar att tjäna. Här finns det många som tjänar mycket stora pengar på att ungdomar och andra väljer att pröva den här typen av droger.

Det handlar om att bekämpa den illegala handeln och att stå för ett drogförebyggande arbete där vi kan opinionsbilda om vikten av att många ungdomar, alla ungdomar, väljer att avstå från den här typen av riskutsättande. Vi har dess värre haft ett antal olyckliga dödsfall därför att ungdomar har prövat droger som man inte riktigt vet vad de innehåller och som är köpta via Internet.

Jag ser detta som en väldigt allvarlig problematik. Jag är glad över att det finns en så stark uppslutning och att Sven-Erik Bucht så tydligt har deklarerat sitt stöd för den här propositionen. Jag tror att den leder oss en bra bit på vägen. Jag tror att den kommer att uppmärksammas också internationellt. Jag är naturligtvis inte så naiv att jag tror att vi har löst hela problemet, men jag tror att detta kommer att vara ett viktigt verktyg framöver.

Anf. 47 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag hör att statsrådet delar min uppfattning att vi noga måste följa frågan eftersom förhållandena hela tiden förändras. Precis som statsrådet tror jag att vi kan få en mycket bred politisk uppslutning kring den. Det är nödvändigt att vi har en bred politisk uppslutning kring en så samhällsfarlig verksamhet som nätdroger innebär.

Anf. 48 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Låt mig nämna något om vikten av att vi för kampen även internationellt. Vi ser i dag en ny internationell debatt med fler

legaliseringsförespråkare på banan. De vill legalisera exempelvis cannabis och även andra preparat. Också det är en kamp som vi har att föra. Jag ser det nationella arbetet som ytterst viktigt, men också det internationella. Här har vi deltagit aktivt inom både WHO:s och EU:s ram för att föra upp dessa frågor och ha en diskussion om dem. Tyvärr finns här inte en politisk samsyn.

Jag tror att det kommer att vara en av de stora utmaningarna under de kommande fyra åren, för vi står nu vid ett vägval där legaliseringsivarna hoppas kunna ta mer mark i anspråk. Därför måste vi vara många som bildar en motkraft till det. Vi hade nyligen folkomröstningen i Kalifornien som, tack och lov, slutade med att man sade nej till en legalisering av cannabis. Men förespråkarna för en legalisering tar ny sats och tänker återkomma. Det är alltså en diskussion som förväntas pågå mycket länge internationellt, och då måste vi vara rustade, beredda att gå i bräschen och föra diskussionen och kampen. Det gäller internationellt och naturligtvis också nationellt.

Internet är en fantastisk uppfinning. Den är användbar till mycket som är bra men också till en hel del sådant som inte medför bättre livs-omständigheter för människor vare sig i vårt land eller i andra länder.

Jag ber att få tacka så mycket för debatten. Det var trevligt att möta Sven-Erik Bucht i en interpellationsdebatt. Vi kanske får anledning att återkomma i detta ämne. Jag tackar också för supporten till en lagstiftning som kommer att vara mycket betydelsefull och ett verksamt redskap för såväl tull som polis. Lagstiftningen kommer att öka våra möjligheter att snabbare få till stånd en klassificering av de nya preparat som ständigt dyker upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2010/11:75 om miljösmarta matval

Anf. 49 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig hur en svensk myndighet ska kunna uppmana medborgarna att äta på ett hållbart sätt, exempelvis genom att äta mer lokalt producerade livsmedel. Han har vidare frågat hur jag ser på att andra medlemsländer samt EU-kommissionen kan uppmana sina medborgare att äta miljösmart och om jag anser att frihandel ska vara överordnat miljöhänsyn.

Inledningsvis vill jag poängtera att inom ramen för regeringens vision ”bruka utan att förbruka” ingår att naturresurserna ska brukas på ett långsiktigt hållbart sätt så att de inte förbrukas. Nyttjandet ska ske på ett miljömässigt hållbart sätt och med höga etiska krav. Här kan vi alla bidra – producenter, konsumenter, forskare och beslutsfattare.

Många konsumenter i Sverige och i andra länder har ett stort intresse av att veta hur produkterna de köper har producerats och kan tänkas påverka omgivningen. Konsumenternas engagemang är en stor tillgång för ett hållbart samhälle och så att vi kan bruka utan att förbruka. Det är då positivt att konsumenterna kan skaffa sig information om hur man konsumerar miljösmart.

Prot. 2010/11:29
7 december

*Svar på
interpellationer*

Miljösmart konsumtion kan ske på många olika sätt. Det är inte alltid som närproducerade produkter är bättre ur ett miljö- eller klimatperspektiv. Däremot är jag den första att hålla med om att det finns många värden med att handla närproducerat, till exempel för att hålla våra svenska landskap öppna. Detta visar att frågan om vad som är miljösmart mat är komplex.

Det finns ett växande intresse hos konsumenterna att köpa produkter med olika typer av miljö- och klimatmärkningar. Det är därför positivt att certifiering på initiativ av marknadens aktörer växer fram eftersom det ökar konsumentens möjligheter att välja. Det är dock viktigt att sådana initiativ ser till en produkts hela så kallade fotavtryck, det vill säga hur mycket en produkt påverkar miljön från det att den produceras till det att varan fraktas hem till konsumenten.

Det är också positivt att myndigheterna på olika sätt kan bidra med kunskaper och verktyg som underlättar konsumenternas val. Livsmedelsverket har ett sektorsansvar inom miljömålsområdet och har även beviljats särskilda medel för att arbeta med livsmedelskedjans klimatpåverkan. Jag vill förtydliga att anledningen till att notifieringen av de miljösmarta matvalen drogs tillbaka var att dokumentet ändrats i så stor omfattning att det inte bedömdes lämpligt att fullfölja notifieringen. Diskussionen i EU är emellertid långt ifrån avslutad. Det står Livsmedelsverket fritt att omarbeta dokumentet och notifiera på nytt eller arbeta med frågorna på ett annat sätt om man finner det bättre. I det perspektivet är det särskilt intressant att studera hur andra medlemsstater och kommissionen hanterar liknande frågeställningar. Jag sätter ett stort värde på att lära av och samarbeta med andra i dessa komplexa frågor.

Miljö- och klimatfrågorna är internationella. Det är min fulla och fasta övertygelse att fri handel inom EU och globalt är en förutsättning för att vi ska lyckas driva ett aktivt och gott klimat- och miljöarbete. Sverige är en vän av internationell handel. Samtidigt är miljöhänsyn ett ansvar för oss alla och vi måste arbeta på den internationella arenan, nationellt och lokalt för att leva upp till visionen ”bruka utan att förbruka”.

Anf. 50 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar lantbruksminister Eskil Erlandsson för svaret.

Nu när förhandlingarna om ett nytt klimatavtal pågår som bäst i mexikanska Cancún är det oerhört viktigt att särskilt vi i den rika världen gör allt vad vi kan för att få ned våra utsläpp. Det vi äter är ett område där vi kan minska utsläppen kraftigt. Man har talat mycket om bilar, om utsläppen från fabriker och så vidare, men faktum är att en fjärdedel av alla utsläpp i Sverige kommer från livsmedel, alltså från det vi äter. Livsmedelskedjan påverkar miljön också på annat sätt, bland annat genom avskogning, genom utsläpp av gifter från konstgödsel och av andra miljögifter samt inte minst genom övergödning. Det är därför viktigt att vi tar ett grepp om frågan.

Livsmedelsverket har som myndighet ansvar även för miljöfrågor, alltså inte bara för att vi ska äta hälsosamt. Det ansvaret underströks än mer i klimatpropositionen från 2009. Där påpekades just vikten av att ta ett grepp om utsläppen från livsmedelskedjan. Därför var jag en av dem som välkomnade att Livsmedelsverket lade fram sina förslag om miljö-

smarta matval i maj 2009. Det var ett program, kan man säga, som främst riktade sig till svenska konsumenter men också till skolor, företag, konsumentorganisationer med flera med tips, uppmaningar och tydliga faktaunderlag om hur vi kan äta på ett mer hållbart sätt. Jag vill understryka att det just var baserat på fakta utifrån ett samarbete med Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet och Institutet för Livsmedel och Bioteknik, SIK.

Lika glad som jag blev när de miljösmarta matvalen togs fram i maj 2009, lika besviken blev jag för några veckor sedan då Livsmedelsverket meddelade att man var tvungen att dra tillbaka matvalen. Man gjorde det med hänvisning till kritik från EU, och generaldirektör Inger Andersson konstaterade i ett pressmeddelande att miljöhänsyn får stå tillbaka för frihandel.

Jag vill fråga ministern hur det kunde bli på det viset med tanke på att frågan beretts på departementet. Jag tycker att det känns som att lantbruksministern inte har stått upp tillräckligt för vår myndighet och för det hållbara konsumerandet. Andra länder har liknande råd, till exempel Danmark och Storbritannien, och EU-kommissionen har en kampanj med namnet Ta kontroll där man uppmanar till att konsumera på ett hållbart sätt och till att konsumera livsmedel som kommer från lokala producenter. Som jag har förstått det var detta det kontroversiella i råden, alltså att Livsmedelsverket uppmanade till konsumtion av lokalproducerad mat.

Jag vill fråga ministern: Får en myndighet inte längre uppmana svenska folket till ett mer miljövänligt ätande, och får man inte längre uppmana till att konsumera mer lokalproducerad mat? Om det är på det viset är det väldigt olyckligt. Det innebär i så fall en tillbakagång i miljöarbetet.

Anf. 51 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Detta är inte första gången jag debatterar med Eskil Erlandsson i den här frågan. Det framgår av Jens Holms interpellation att jag och dåvarande jordbruksminister Erlandsson hade en debatt för ganska exakt ett år sedan. I dag debatterar vi med *landsbygdsminister* Erlandsson. Det är en namnändring som väl ligger i tiden – landsbygdens möjligheter och problem behöver verkligen uppmärksammas.

Bakgrunden till interpellationen är i dag som för ett år sedan Livsmedelsverkets råd om miljösmarta matval och att de har hindrats av EU-apparaten därför att de innehöll råd om att i vissa fall äta närproducerade livsmedel, något som EU-kommissionen och Rumänien hade invändningar mot, för det ansågs strida mot varors fria rörlighet på den inre marknaden.

I interpellationsdebatten för ett år sedan hyste dock Erlandsson gott hopp om att den revidering av råden som var på gång efter EU-kommissionens invändningar skulle få framgång och kunna notifieras av EU. Avsevärt arbete har också nedlagts av berörda myndigheter och departement, men till slut kom beskedet – i praktiken väl genom Kommerskollegium – att myndigheten inte kunde stå bakom den nya version som utarbetats.

Därför finner jag det lite anmärkningsvärt att landsbygdsministern i sitt svar beskriver det som att Livsmedelsverket kan notifiera råden igen om myndigheten så önskar. Råden är ju i praktiken tillbakadragna efter

Prot. 2010/11:29
7 december

Svar på
interpellationer

Kommerskollegiums ställningstagande. En fråga jag ställer mig är om det inte i själva verket är Kommerskollegium som äger den här frågan och så att säga överprövar och avgör om Livsmedelsverkets råd är lämpligt utformat. Kommerskollegium är regeringens expertmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik och sorterar under Utrikesdepartementet, med handelsminister Ewa Björling som ansvarigt statsråd.

Vi i Vänsterpartiet kritiserar EU för att vi anser att den så kallade fria marknadens intressen i praktiken går före sociala och miljömässiga hänsyn. Denna hantering av Livsmedelsverkets trots allt ganska enkla råd om miljösmarta matval exemplifierar enligt min mening detta väl. I praktiken har Kommerskollegium fått avgöra avvägningen mellan hänsynen till miljön, klimatet och frihandeln – ett nog så talande exempel. Kanske är det så att landsbygdsministern gärna hade velat gå vidare med förnyad notifiering men att handelsminister Björling har sagt nej.

Är det verkligen nödvändigt, kan man fråga sig, att be EU om lov när det gäller råd till allmänheten om miljövänliga matval? Så kallade notifiering avser i första hand såvitt jag förstår tekniska föreskrifter för olika produkter? Här handlar det inte om föreskrifter om produkter utan om råd från Livsmedelsverket.

Fru talman! Landsbygdsminister Erlandssons partikollega och partiledare, näringsminister Olofsson, talade åtminstone tidigare om att EU måste bli smalare och vassare. Hur ser landsbygdsminister Erlandsson på detta önskemål från sin partiledares sida mot bakgrund av EU-kommissionens och Kommerskollegiums agerande i frågan om Livsmedelsverkets råd för miljösmarta matval?

Anf. 52 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Det är min fulla övertygelse att det går att kombinera principer, till exempel principen om varors fria rörlighet inom EU och ett gott miljö- och klimatarbete. Miljöhänsyn är nämligen som jag ser det inte en nationell fråga utan ett ansvar som vilar på alla på vår jord, för det är vår gemensamma ägodel, vår miljö, som vi måste värna och skydda. Det går inte att göra det bara nationellt.

Jag vill uppmärksamma interpellanten och meddebattören Jacob Johnson på att vi deltar i en diskussion med ett flertal länder som initierades i samband med vårt ordförandeskap under fjolåret. I detta samarbete deltar bland annat länder som nämndes i debatten här: Storbritannien, Nederländerna, Danmark, Frankrike och Spanien. Vi har till och med tagit ett initiativ så att vi nu har fått ett nätverk som är döpt till Sustainable Food för att kunna identifiera på vilka områden det går att samarbeta i de här frågorna och för att också delge varandra kunskaper och idéer.

Vad är det då som man kan identifiera som viktigt i sammanhanget när man pratar mat och klimat? Några saker har kommit upp i det nätverk som har bildats, och några kan man faktiskt fundera ut själv: Vad kan jag som konsument nationellt göra? Bland det viktigaste man kan göra nationellt och som individ är att se till att minska svinnet. Vi har ett otroligt svinn av mat, från jorden till bordet. Där tycker jag att den offentliga sektorn ska vara ett föredöme.

Det andra jag tycker att man ska göra är att äta efter säsong. Då minskar man både svinnet och de kostnader och den miljöpåverkan som

är förenad med till exempel lagring. Som tredje punkt brukar jag säga att man ska se till att transportera hem matvarorna från inköpsstället på ett miljösmart sätt: Där ligger den stora miljöpåverkan när vi talar om transporter. Den ligger alltså för det mesta inte i ledet före affären.

Varför har vi då valt att notifiera detta? Sverige valde alltså att notifiera Livsmedelsverkets miljösmarta matråd, bland annat på inrådan av Kommerskollegium och för att vi vill verka för en öppenhet i processen. Dessutom var detta bland de första råden av den här typen som togs fram i Europa. Det var också viktigt eftersom vi i Sverige ville säkerställa att vi lever upp till andra åtaganden som vi har iklätt oss, till exempel att vi ska ha fri rörlighet av varor och tjänster i den europeiska unionen. Det är viktigt att framhålla att vi gjorde detta inte därför att vi inte ville ha råden utan därför att vi ville lära ut till andra och också ta emot råd och dåd ifrån andra.

Slutligen: Det är inte alltid säkert att det som kallas för närproducerade livsmedel också är de produkter som är de mest miljösmarta och miljövänliga, utan det kan faktiskt finnas andra saker som är mer klimat-smarta att köpa och äta.

Anf. 53 JENS HOLM (V):

Fru talman! Tack, landsbygdsministern! Jag tror att jag sade fel i mitt tidigare anförande, så jag vill gärna korrigera det för protokollet.

Landsbygdsministern räknade upp att man skulle minska svinnet, äta efter säsong och transportera hem varorna på ett miljövänligt sätt. Jag håller fullt ut med om det. Man kan också göra precis som Livsmedelsverket förespråkade, alltså äta mindre kött, mer vegetabilier och mer lokalproducerat. Det är några aspekter som kanske är ännu viktigare.

Min huvudfråga är ändå: Går det att komma med uppmaningar om hur vi ska kunna äta på ett mer miljövänligt sätt utan att det strider mot EU:s marknadsprinciper? Landsbygdsministern säger att han hoppas att det går, men detta är ju ett exempel på att det inte går. EU har faktiskt stoppat oss, eller vi har kanske en regering som inte tar strid nere i Bryssel för våra myndigheters möjligheter att uppmana till miljövänligt sätt att konsumera? Här tycker jag att vi fortfarande inte har fått ett riktigt klart besked om hur detta egentligen har gått till.

Landsbygdsministern säger att det står Livsmedelsverket fritt att komma med nya förslag om hur vi kan konsumera på ett hållbart sätt. Men det var precis det som EU sade nej till och precis det som landsbygdsministern och Kommerskollegium, såvitt jag förstår, till slut bestämde sig för att dra tillbaka förslaget för att inte ta strid nere i Bryssel och för att åtminstone kunna presentera en ny version som EU kanske kan acceptera.

Jag tycker att Jacob Johnsons fråga om notifieringen är relevant. I direktivet 98/34 är stadgat vilka produkter som måste notifieras i Bryssel. Det handlar om tekniska föreskrifter som rör produkter. Jag ser inga krav från EU på notifiering ifall en myndighet kommer med allmänna råd – råd som dessutom är vetenskapligt underbyggda.

Vad händer med en sådan kampanj som Matlandet Sverige? Handlar inte, Eskil Erlandsson, Matlandet Sverige om att vi delvis ska se till att den lokala produktionen av livsmedel ökar? Det är ju en kampanj för svenska livsmedel. När man läser dokumenten om Matlandet Sverige ser

man att det är fullt med uppmaningar till konsumtion av sådant som är närproducerat eller lokalproducerat. Där går det uppenbarligen bra, men då Livsmedelsverket tar fram sina råd blir det stopp. Jag tror att det blir stopp därför att landsbygdsministern inte har tagit strid i Bryssel för att vår myndighet ska kunna ta fram de här råden.

Om det skulle vara så att EU verkligen sätter stopp, att EU har blivit en gigantisk apparat som omöjliggör för medlemsländerna att ha lite flexibilitet, krävs det en förändring. Då vill jag höra en minister som säger: Jag åker ned till Bryssel och tänker ändra på regelverket.

Det skulle vara roligt om landsbygdsministern var intresserad av att driva krav inom reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken till exempel samt av en större flexibilitet för medlemsländerna och av att man exempelvis ska kunna uppmana till närproducerat och lokalproducerat.

Anf. 54 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Landsbygdsministern kommenterade inte min fråga om han anser att exemplet här passar bra in på näringsminister Olofssons uttalande om att EU måste bli smalare och vassare. Jag tycker att EU visar en väldigt trubbig sida och att EU ger sig in på sådant som egentligen borde kunna hanteras av respektive land.

Jag har förmånen att sitta med i Livsmedelsverkets insynsråd och har kunnat följa frågan också via insynsrådet. Jag kommer ihåg att jag i något skede sade att man för att tillgodose EU-kommissionens vakthundar kanske inte får skriva "närproducerat" eller "lokalproducerat". Kanske måste man skriva "korttransporterat" eller något sådant för att lyfta fram det som orsakar miljöpåverkan. Det har man gjort i en version som förelåg här i vintras, men inte ens den tvättade versionen har man valt att gå vidare med.

Jag vill också återkomma till frågan om ansvarsfördelningen mellan Livsmedelsverket och Kommerskollegium. Det är väl så att Livsmedelsverket inte äger frågan utan att det är Kommerskollegium som till sist avgör. Där sitter man, som sagt, på handelspolitiken, och prövar kanske i själva verket produkternas tekniska innehåll, de tekniska föreskrifterna. Har man inte gått utanför tillämplighetsområdet i anvisningarna när man börjar tillämpa metoden på råd när det gäller miljösmarta matval?

Anf. 55 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Som jag inledningsvis sade i mitt svar var anledningen till att vi drog tillbaka förslaget, notifieringen, i EU att dokumentet ändrats eller – som interpellanten sade – tvättats i så stor utsträckning att vi bedömt att det är bättre att myndigheten i lugn och ro arbetar vidare på det sätt som myndigheten bedömer vara bäst för att få en så bred, allmängiltig, sammanställning som möjligt men också med utgångspunkt i de ändringar som föreslagits och som också gjorts och som man fått in synpunkter på. Detta är bättre än att pressa fram, tvinga igenom, någonting som inte är bra och som kanske alltför få blir nöjda med.

Låt mig igen kommentera det här med vad som är närproducerat och vad som är miljösmart och så vidare men också transporter. När det gäller transporter av livsmedel vet vi i dag att transportens längd många

gångar inte spelar en stor roll. Långa transporter, till exempel med en fullastad båt, är ofta betydligt klimatsmartare än korta transporter med en lastbil som dessutom kanske bara är lastad till en tredjedel. Vetenskapen och forskarna har hjälpt oss att räkna fram att det är på det sättet.

För många livsmedel är det i primärproduktionen så att stora växt-husgasutsläpp görs i själva produktionen. Den stora potentialen ligger i brukandet av jorden, i att bruka jorden på ett klimatsmart sätt så att klimatpåverkan minimeras.

Finns det då inga goda anledningar till att köpa vad vi kallar för närproducerat? Jo, säger jag. Väldigt många konsumenter efterfrågar mat med identitet, mat som är trendmässig och mat vars härkomst och ursprung man vet. Det tycker jag är mycket roligt. Jag är mycket glad över den trend som i dag finns i vårt samhälle.

Det finns en enorm potential i detta, inte minst i att bredda och öka landsbygdsföretagandet på området. Det försöker vi göra genom satsningen på visionen om Sverige som det nya matlandet. I det finns det till och med lite pengar för att utveckla de här verksamheterna så att vi kan dels tillgodose den konsumentefterfrågan som finns, dels skapa de jobb som jag vill ska finnas i alla delar av vårt fina, stora och vackra land.

Är det då så att förslaget är stoppat av EU? Nej, det är inte stoppat av EU utan vi har valt att dra tillbaka förslaget. Jag tycker inte att man på något sätt ska chikanera dem i EU genom att påstå att det är de som har stoppat förslaget. Så är alltså inte fallet, utan vi har dragit tillbaka förslaget för att få fram ett bättre förslag och för att ge myndigheten möjlighet att i lugn och ro arbeta vidare på det sätt som myndigheten bedömer vara bäst.

Fru talman! Slutligen: Att i den här debatten gå in på en fråga som är gigantisk, nämligen frågan om vår gemensamma jordbrukspolitik i Europa, avstår jag från.

Anf. 56 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är någonting i landsbygdsministerns inlägg som inte riktigt hänger ihop, tycker jag. Först säger Erlandsson att huruvida maten är producerad lokalt eller importerad inte spelar någon större roll. Men sedan har vi kampanjen Matlandet Sverige som går ut på att man ska stärka den svenska produktionen. Pengar finns avsatta till exempel i En livsmedelsstrategi för hela Sverige, som jag läst och som kom 2008. Där har man avsatt 74 miljoner kronor till småskalig ekologisk produktion och till närproducerat.

För övrigt kan jag instämma i att vi kan minska utsläppen mer ifall vi gör annat, till exempel om vi minskar köttkonsumtionen. Där skulle jag vilja säga att den största vinsten finns att hämta.

Trots detta tycker jag att vi måste värna våra myndigheters möjlighet att komma med uppmaningar och smarta kostråd till våra medborgare. Jag förstår inte hur Livsmedelsverket, Naturvårdsverket eller andra myndigheter i framtiden ska kunna komma med smarta miljöråd till svenska folket ifall man inte till exempel får uppmana till en ökad konsumtion av lokalt producerad mat.

Jag förstår heller fortfarande inte varför Erlandsson och regeringen väljer att gå omvägen via Bryssel och notifiera detta. Det står nämligen klart och tydligt i det notifieringsdirektiv som finns att det handlar om

Prot. 2010/11:29

7 december

Svar på
interpellationer

tekniska föreskrifter. Sådant måste notifieras, men inte allmänna råd. Det får alltså landsbygdsministern gärna kommentera i sitt sista inlägg. Kommentera också gärna hur Livsmedelsverket och andra myndigheter i framtiden ska kunna komma med råd om till exempel en ökad konsumtion av lokalt producerade varor.

Anf. 57 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Det är ju så att det i en komplex värld – vi lever nämligen i en komplex värld – finns många saker som måste knytas samman och bindas samman. Det ena utesluter inte det andra.

Självklart ska vi handla och göra olika saker för att förbättra det klimatarbete som har varit eftersatt i vår del av världen och i många andra delar av världen hur länge som helst. Det utesluter dock inte att vi vill bygga välbstånd genom att ha en fri rörlighet av varor och tjänster på en inre marknad inom den europeiska unionen och också bygga välbstånd, jobb och utveckling i andra delar av världen genom en fri och öppen handel. Dessa saker måste knytas samman.

Jag är mycket fast i att säga att det inte alltid är så att det är transporten som har den stora miljöpåverkan. Den fullastade båten är mer klimatsmart än vad den till en tredjedel fyllda lastbilen är på den korta distansen vad gäller att transportera vilken vara det än må vara.

Hur hänger då detta samman med Matlandet Sverige? Ja, jag ser otroliga möjligheter att öka den svenska livsmedelsproduktionen. Det ger jobb, utveckling och en möjlighet för inte bara svenskar utan också andra konsumenter att köpa de förträffliga produkter vi kan producera i Sverige och kanske till och med möjligheten att sälja på export och öka exporten.

Det är därför vi också har ett exportmål i visionen om Matlandet Sverige. Vi ska exportera lika mycket mat, lika mycket livsmedel, som vi köper. Jag är övertygad om att det skapar jobb och välfärd i vårt land likaväl som det skapar jobb, utveckling och välfärd i andra delar av både den europeiska unionen och världen i övrigt.

Tack för en intressant och spännande interpellationsdebatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.03 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 58 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Ulla Andersson har frågat mig om avsikten med bolagiseringen av statliga myndigheter är att de ska byta avtalsområde, och om så inte är fallet, om jag avser att vidta några åtgärder för att bolagiseringen av statliga myndigheter fortsättningsvis inte ska innebära förändringar av tillhörigheten till avtalsområden.

Den svenska förvaltningsmodellen innefattar en långtgående delegering av de arbetsgivarpolitiska frågorna till Arbetsgivarverket och till myndigheterna. Arbetsgivarverket är den statliga arbetsgivarorganisationen, i vilken myndigheterna är obligatoriska medlemmar. Verket sluter kollektivavtal på statens vägnar.

Arbetsgivarverket får enligt sin instruktion företräda icke-statliga arbetsgivare som myndigheten bedömer har intressegemenskap med statliga arbetsgivare och som har uppdragit åt myndigheten att träffa kollektivavtal.

Om en myndighet bolagiseras är det upp till bolaget att avgöra huruvida man önskar kvarstå som medlem i Arbetsgivarverket eller vill ansluta sig till någon annan arbetsgivarorganisation.

Det är således upp till respektive bolag att bedöma vilken arbetsgivarorganisation man önskar tillhöra. Sedan är det förstås en annan fråga huruvida man antas som medlem. Jag anser att detta är en bra ordning och avser inte att vidta några förändringar i detta avseende.

En viktig utgångspunkt för regeringen är att värna den statliga kärnverksamheten. Renodlingen av den statliga verksamheten bör därför fortsätta genom ytterligare omstruktureringar och omprövningar av det offentliga åtagandet. Uppgifter som inte tillhör statens kärnverksamhet bör avvecklas eller överlåtas till annan huvudman. Detta redovisades i regeringens proposition *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* som överlämnades till riksdagen i mars i år.

Anf. 59 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, även om jag måste säga att jag blev mycket besviken när jag såg det. Statsrådet avsäger sig totalt allt politiskt ansvar för arbetsvillkoren för de anställda i statliga bolag och även en del myndigheter, oavsett vilka försämringar som det faktiskt innebär.

Borta är allt prat om att staten och det offentliga ska vara ett föredöme som arbetsgivare. Här ser vi ett väldigt tydligt mönster där staten på olika sätt försämrar villkoren för de anställda, men det politiskt ansvariga statsrådet verkar tyvärr inte ha något bekymmer med det. Tydligen är det stor skillnad på retorik och praktik.

Gång på gång har nu villkoren försämrats för de statligt anställda när myndigheter har blivit bolag eller som nu när Luftfartsverket och Metria ska bilda bolag. I fråga om Luftfartsverket är det mycket klart att man anser att det går att pressa kostnaderna genom att försämma villkoren för de anställda. På de overheadbilder jag har tagit del av och som jag också har med mig här kan man klart utläsa att det också är det som är meningen. Kostnadsnivån måste sjunka, och det ska uppnås genom ett nytt kol-

*Svar på
interpellationer*

lektivavtal som bland annat innebär längre arbetstider, kortare semester och mindre personal som ska utföra samma arbetsuppgifter. Det står väldigt tydligt och klart i de overheadbilder som man presenterat från Luftfartsverkets ledning.

Luftfartsverket har dessutom vid bildandet av det nya bolaget NUAC HB, ett bolag som ska bildas för att hantera flygledning över luftrummet över Danmark och Sverige, genomfört en rad försämringar i anställningsvillkoren för de svenska anställda i bolaget. De danska anställda som ska ingå i bolaget får behålla sina tidigare villkor – villkor som dessutom var bättre än vad svenskarna hade.

Det är tydligen så att den danska staten anser att det är viktigare att ha bättre arbetsvillkor för sina anställda än vad den svenska staten gör i det här fallet. De försämringar som sker i det bolaget handlar om allt från försämrad möjlighet till föräldraledighet till längre arbetstider, lägre ersättning för arbetsresor, lägre ersättning för skiftgång och så vidare.

Fackförbundet ST har agerat och försökt uppmärksamma på de försämringar som faktiskt sker. I ett brev har man skrivit att det här är helt främmande för hur parterna inom staten brukade bete sig mot varandra. Lokala avtal har sagts upp mitt under pågående förhandlingar, och arbetsgivaren har när parterna inte har kommit överens ensidigt beslutat om vilka villkor som ska gälla. Det har därmed inneburit försämringar i form av frysning av tarifferlöner och längre arbetstid. Det här är alltså för de anställda som ska vara kvar i myndigheten.

Fackförbundet ST skriver i sitt brev: Genom att agera på detta sätt har Luftfartsverket inte visat denna respekt för de fackliga organisationerna och därmed inte sin personal.

Jag skulle kunna fortsätta så här. Jag har många exempel på myndigheter som har blivit statliga bolag, där försämringar har skett för de statligt anställda.

Jag vill fråga statsrådet om det är det som är meningen. Är det det här som är huvudsyftet med bolagiseringen? Om inte, varför inte då försöka vidta några åtgärder där man garanterar likvärdiga villkor? Bland annat har vi det statliga trygghetsavtalet som är väldigt bra och omfattande och skapar möjligheter till omställning som inte de här privata avtalsområdena har. Det har också Luftfartsverket insett och till och med sagt upp anställda i förväg för att de ska kunna ta del av det avtalet.

Vore det inte dags att agera, statsrådet?

Anf. 60 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Nu tror jag att det är viktigt att sortera tankarna och styra upp den här diskussionen.

För det första har vi alltså en långtgående arbetsgivarpolitisk delegering till Arbetsgivarverket och till de enskilda myndigheterna att exempelvis sluta avtal med sina motparter. Denna princip och arbetsfördelning har utvärderats och avrapporterats till riksdagen flera gånger, och vad jag vet har inte Vänsterpartiet heller varit emot den ordning som gäller.

Då är frågan: Om man nu tycker att det är en riktig princip, ska regeeringen då hoppa in i vissa avtalsförhandlingar, eller ska vi hålla på den svenska modellen med kollektivavtal och överenskommelser? Det är den första frågan som jag tror att Ulla Andersson måste tänka igenom och besvara.

För det andra: Hur fungerar den svenska arbetsrätten här? Det är så att man faktiskt tar med sig sina villkor till det nya sammanhanget om man exempelvis går från myndighetsform till bolagsform eller byter ägare. Om det inte finns något kollektivavtal i den nya organisationsformen har man med sig de gamla reglerna. Finns det ett nytt kollektivavtal omfattas man efter en övergångsperiod av det nya kollektivavtalet.

Är det så att vi ska ingripa och säga att vissa kollektivavtal är bättre än andra? Vilken typ av arbetsgivarpolitik står egentligen Vänsterpartiet för?

Är då de nya avtalen i regel sämre eller bättre? Erfarenheterna när man tittar igenom detta är att det är svårt att bedöma, för det finns ofta olika regler. Man kanske har lite sämre på lönesidan men bättre på pensionsidan. Man kanske har lite olika regler kring arbetstid och liknande. Det är inte alltid lätt att jämföra. Jag vet exempel där man också har klagat från fackligt håll att man inte fått över de nya reglerna hos den nya arbetsgivaren som haft bättre kollektivavtal, utan de gamla avtalen har följt med under en viss period.

Det finns alltså inget som är svart och vitt i den här frågan, men jag har respekt för den svenska modellen, jag har respekt för kollektivavtalsmodellen och jag har respekt för den arbetsgivarpolitiska delegeringen. Varför har inte Ulla Andersson samma respekt för de här spelreglerna på arbetsmarknaden?

Anf. 61 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Självklart ska inte politiker gå in i förhandlingarna, men politiker är också arbetsgivare och kan tala om vilka minimivillkor man tycker ska kunna gälla i direktiven till omorganisationen vid bolagsbildning. Det är möjligt. Där kan man tydligt skriva in till exempel att principen är att de anställdas anställningsvillkor inte ska försämrats, att huvudanledningen till ombildningen inte är att anställningsvillkoren ska förändras eller försämrats. Man kan skicka väldigt många signaler genom tydliga skrivningar till direktiven.

Det är lite intressant nu att Metria också ska bilda bolag. När den utredningen gjordes skrev den som då var utredare: Erfarenhetsmässigt vid tidigare bolagiseringar har den övergående personalen i huvudsak fått behålla samma anställningsvillkor som gällt hos den gamla arbetsgivaren. Det skrev den dåvarande utredaren, som nu tydligen också ska fortsätta arbetet när det gäller Metria. Redan då agerade ST och sade: Men nu går det nog lite långt här, visst har villkoren försämrats. Men fackförbundet ST säger att det nu har gått mycket, mycket längre.

Jag kan ta upp flera bolagsbildningar, för ni vill bilda väldigt mycket bolag och privatisera. Det som sker i Luftfartsverket handlar ju om att ni vill bolagisera en del verksamhet och sedan konkurrensutsätta den. Därför ska nu Luftfartsverket bilda ytterligare ett bolag. Därmed vill de vara med och konkurrera och måste då pressa de anställdas villkor. Och det är mycket tydligt att det är just det som det handlar om.

Det står på flera av overheadbilderna att man ska pressa kostnaderna genom att försämma i anställningsvillkoren. Det är ganska mycket pengar som man räknar med att tjäna på det, både i sämre semestervillkor, i längre arbetstider och så vidare.

Visst, på någon punkt är det säkert lite bättre ersättning. Men i totalen är Luftfartsverket mycket tydligt med att det som åsyftas är just att pressa kostnaderna, och då ska avtalen omförhandlas. De säger dessutom upp alla avtal mitt under pågående förhandlingar och beslutar sedan ensidigt vilka villkor som ska gälla om man inte kommer överens. Så har inte staten agerat tidigare. Det här är något nytt, Stefan Attefall. Du borde agera eller ge någon signal om hur du politiskt tycker att det här ska gå till. Jag tycker att det är mycket upprörande.

Jag hoppas och vill tro att man politiskt står upp för det man brukar säga, att det offentliga ska vara en bra arbetsgivare, ett föredöme. Så är det inte i det här fallet. Här är det så tydligt och klart att avsikten är att pressa kostnaderna, och det drabbar de anställda. Fler arbetsuppgifter ska utföras av färre anställda som ska jobba längre tid, ha sämre semester-villkor och så vidare. Det är väldigt tydligt.

Fackförbundet ST frågar i sitt brev om meningen med bolagsbildningarna är att det ska vara någon form av shoppingverksamhet bland de nya bolagen när det gäller vilket avtalsområde de ska kunna välja.

Jag tycker att det borde vara dags att vakna upp. Din företrädare tyckte i alla fall att det här var ett problem, även om han inte gjorde så mycket. Men statsrådet verkar inte ens inse att det är ett problem, och det gör mig mycket orolig.

Man kan undra på vilket sätt det här ska gå till i framtiden, för avsikten är ju att privatisera mer och sälja ut mer. Därmed ska de anställda pressas i än större utsträckning än vad de gör i dag.

Anf. 62 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Staten ska självklart vara en god arbetsgivare. Staten ska följa spelreglerna på arbetsmarknaden. Statliga arbetsgivare ska också följa de spelregler som gäller inom sina avtalsområden.

Det intressanta är att om regeringen och riksdagen bestämmer att man ska delegera det arbetsgivarpolitiska ansvaret till myndigheterna och till Arbetsgivarverket och att man i förhandlingar med de fackliga organisationerna ska finna avtalsvillkor som är rimliga och bra, då kan man inte hoppa in och ut ur den processen som man tycker att det passar.

Ulla Andersson säger att politikerna ska stifta minimivillkor vid bolagsbildningar och liknande. Här ska vi plötsligt ha något slags minimi-avtal formulerade av politiker. Det är inte i enlighet med den svenska modellen, att man litar på att det finns starka och jämbördiga parter som finner bra villkor för varandra.

Här radar Ulla Andersson upp en massa olika påståenden om ett avtalsområde. Jag kan inte bedöma dem. Jag känner inte till alla detaljerna. Jag har en viss erfarenhet av att det kanske inte är den korrekta och heltäckande bilden som Ulla Andersson tecknar. Men jag utgår från att vi har fackliga starka organisationer som bedriver förhandlingar och verkar för sina medlemmars villkor.

Jag tror inte att det här handlar om huruvida villkoren är bra eller dåliga. Bakom det här ligger att Ulla Andersson egentligen inte vill att man ska försöka effektivisera verksamheter och kanske bolagisera i vissa sammanhang, utan det finns något slags ideologisk övertygelse om att allt ska ske som det alltid har skett, i statlig regi.

Jag tror att man ska söka efter den lösning som är bäst för medborgarna, bäst för dem som ska nyttja tjänsterna. Det måste vara det huvudsakliga och primära syftet med statlig verksamhet, oavsett om den sker i verksform, myndighetsform eller bolagsform. Då gäller det att finna den mest optimala lösningen.

Sedan har vi tydliga arbetsrättsliga regler. Vi har Arbetsdomstolens utlåtande om hur kollektivavtalen ska hanteras vid sådana här övergångar. Det finns tydligt reglerat. Det finns erfarenheter som visar att det inte är så lätt att värdera vad som är bra och dåliga villkor, utan ofta är det en bedömningsfråga hur man värderar olika faktorer som kan skilja sig åt lite grann mellan olika avtalsområden.

Självklart tycker jag att det är viktigt att statliga myndigheter, statliga verk och statliga bolag är goda föredömen, men jag vill också ha ordning och reda så att man har en tydlig rollfördelning. Jag tror inte på ett system där politiker i vissa lägen hoppar in och säger ajabaja, gör inte så, och i nästa ögonblick säger att det här ska vi inte lägga oss i. Man måste ha en konsekvent linje.

Litar man på myndigheterna och de fackliga organisationernas förmåga att teckna kollektivavtal, litar man på den svenska modellen eller vill man ha statliga inbopp i avtalsrörelsen? Det senare verkar vara Ulla Anderssons modell.

Anf. 63 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! ST skriver i ett remissvar så här: Regeringen uttalar sig ofta om vikten av att staten som arbetsgivare agerar som ett föredöme. Därmed kan inte avsikten vara att bolagiseringen i sig ska medföra stora förändringar av anställningsvillkoren. Med erfarenheterna från nyligen genomförda bolagiseringar anser ST därför att det är dags att regeringen tydligt uttalar direktiven till organisationskommittén, att regeringen förutsätter att den övergående personalen i huvudsak får behålla samma anställningsvillkor som gällt hos den gamla arbetsgivaren. Och det var just det jag menade med minimivillkor. Att Stefan Attefall sedan vill lägga saker i min mun som jag aldrig någonsin har påstått är en annan sak.

Effektivisera – javisst, jag tycker att det är bra att effektivisera, men jag tycker att pengarna ska behållas i skattebetalarnas händer. Jag vill inte ha in vinster i verksamheter.

Att ett företag registrerat i Qatar ska ta över luftrummet över Sverige och Danmark har jag väldigt svårt att förstå. Man kan effektivisera verksamhet på annat sätt. Dessutom är det min övertygelse att om man har goda anställningsvillkor, om man tar väl hand om personalen och de får en stor delaktighet och inflytande och om man håller sig till förhandlingar och inte säger upp gällande avtal, då tror jag att man når väldigt långt i arbetet.

Min övertygelse är definitivt inte att man ständigt ska försämra arbetsvillkoren för de anställda, vilket nu staten kontinuerligt gör genom bolagiseringarna. Jag menar att det är ett problem. Jag vill att fler ska vilja jobba för staten i framtiden. Det är mycket, mycket viktigt. Därför anser jag också att arbetsvillkoren inte ska försämrats. Men statsrådet Attefall tycker tydligen inte att det är något problem. Man ska ha fortsatta försämringar av arbetsvillkoren.

Tror inte Stefan Attefall på mig kan han gå in och titta på Luftfartsverkets egna overheadbilder som finns tillgängliga för allmänheten. Där står det klart och tydligt att arbetsvillkoren ska försämrats.

Anf. 64 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Ulla Andersson gör misstaget att tro att jag på något sätt är både ansvarig och inne i detaljerna kring Luftfartsverket och dess bolagisering.

Vad jag försöker hävda är de statliga principer som gäller för hur man hanterar kollektivavtal. Regeringen och staten som arbetsgivare kan inte uttala vad som helst. Vi har en arbetsdomstol som också uttalar sig. Där står det tydligt att huvudregeln i § 28 MBL är att överlåtarens kollektivavtal inte ska fortsätta att tillämpas om förvärvaren redan är bunden av ett kollektivavtal som kan tillämpas för en arbetstagare som följt med vid övergången. Det handlar alltså i ett sådant läge om att gå från ett kollektivavtal till ett annat kollektivavtal.

Ulla Andersson hävdar att det här kollektivavtalet innebär något slags u-landsmisär. Jag kan inte bedöma det. Jag tror inte att våra fackliga organisationer tecknar så dåliga avtal. Jag kan inte heller bedöma vad som är bra och vad som är dåligt med olika avtal. Jag försöker bara hävda den princip som riksdagen, inklusive Vänsterpartiet, har ställt sig bakom ett otal gånger, det vill säga att vi har en långtgående arbetsgivarpolitisk delegering och att vi litar på den svenska modellen med förhandlingar.

Det innebär att det vid övergångar kan uppstå vissa problem. Här finns Arbetsdomstolens uttalanden som ger oss riktlinjer för hur vi ska hantera dem. Och jag utgår från att de statliga aktörerna är goda föredömen och goda arbetsgivare. Sedan får ansvarigt statsråd självklart följa frågorna på respektive område. Det är den princip som gäller och som också är godkänd av Sveriges riksdag, och den försvarar jag.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2010/11:98 om service i hela landet

Anf. 65 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av att vissa statliga myndigheter var negativa till de förslag som utredningen Utveckling av lokal service i samverkan har lämnat i sitt slutbetänkande. Lena Olsson har också frågat om jag avser att komma med något förslag till riksdagen under våren 2011.

Syftet med att remissbehandla utredningsförslag är att de ska bli allsidigt belysta. Regeringen fäster stor vikt vid de synpunkter och fakta som myndigheterna lyfter fram i sina yttranden. De synpunkter som myndigheterna framfört är en del av regeringens beredningsunderlag och föranleder inte i sig några särskilda åtgärder från regeringens sida oavsett om myndigheterna delar utredarens uppfattning eller inte.

Min uppfattning är att de stora myndigheterna gör ett ambitiöst och framgångsrikt arbete med att bygga upp ett nät av gemensamma service-

kontor i hela landet, inte bara i storstäderna. Genom den samverkan som myndigheterna har genomfört har det varit möjligt att upprätthålla statlig service på orter där det inte varit möjligt för var och en av myndigheterna att upprätthålla en egen närvaro. Genom servicekontoren får också medborgarna tillgång till hela myndighetens service och tjänster även på kontor som tidigare hade ett mer begränsat utbud. Jag menar därför, i motsats till Lena Olsson, att utvecklingen går mot en förbättrad service i alla delar av landet. Därmed är det inte sagt att den inte skulle kunna förbättras ytterligare.

I den förvaltningspolitiska propositionen *Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt* anger regeringen den inriktning som ska gälla för utvecklingen av myndigheternas service. Varje myndighet ansvarar för servicen på det egna området där myndigheten själv bäst känner behoven. Utgångspunkten för myndigheternas arbete ska vara en likvärdig tillgång till service. Den samverkan som några myndigheter har inlett bör utvidgas och fördjupas. Regeringen framhåller också att utvecklingen av den statliga servicen bör ske i dialog med berörda kommuner.

Utredningen fick ett blandat mottagande där framför allt de myndigheter som har omfattande medborgarkontakter ifrågasatte utredningens underlag och förslag. Det är en grannliga uppgift att bereda förslagen. Alla olika perspektiv måste beaktas. Vi behöver samtidigt beakta både de önskemål som framförs av till exempel kommuner och de bedömningar som myndigheterna gör av behovet av deras service och tjänster.

Den beredningen pågår för närvarande i Regeringskansliet, och jag kan därför i talande stund inte ge något svar på Lena Olssons fråga om när eventuella förslag kan komma att läggas fram. Jag kan dock försäkra Lena Olsson om att jag som civilminister arbetar intensivt med frågan om hur myndigheter ska kunna erbjuda en god service till alla medborgare.

Slutligen måste understrykas att offentlig service självklart ska tillhandahållas via olika kanaler. Telefonitjänster och olika e-tjänster är i dag förstahandsval för många människor. Människor som av olika skäl har behov av personliga kontakter får inte lämnas utanför, men det är ingalunda självklart att behovet av fysiska kontor alltid kommer att vara detsamma. När fler och fler medborgare väljer att använda myndigheternas e-tjänster för att det är mer praktiskt minskar behovet av fysisk närvaro. Det är därför viktigt att ha en helhetssyn på hur den offentliga servicen via olika kanaler bör utvecklas.

Anf. 66 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är ett svar som dock inte lämnar något vidare besked vare sig till mig eller till våra medborgare på landsbygden. I verkligheten ser det ut så här: Statens myndigheter slår samman sina kontor, antalet handläggare minskar och avståndet mellan myndighet och medborgare ökar. Det är lätt för mig och alla andra landsbygdsbor att instämma i Högdahlsutredningens slutsats att den statliga servicen i mindre kommuner har blivit betydligt sämre. Så ser verkligheten ut, statsrådet.

Jag tar upp i interpellationen att det brådskar. Det är en ödesfråga; något måste hända. Det måste snabbt läggas fram förslag så att man i

detta skede, här och nu, kan behålla den service som är kvar men också utveckla den. Den statliga servicen är en förutsättning för att all annan service ska fungera.

Regeringen säger med fina ord att hela landet ska leva och att våra medborgare ska ha likvärdig service i hela landet. Jag kan konstatera att det är mycket snack men i princip ingen verkstad. Det finns inga konkreta förslag. Landsbygdsdepartementet och landsbygdsminister ter sig som ett totalt fiasko när de konkreta åtgärderna för landsbygdsborna lyser med sin frånvaro.

Statsrådet säger i sitt svar att de stora myndigheterna gör ett ambitiöst arbete för att bygga upp service. Det är dock samma myndigheter som är emot utredningens förslag. Svaret tolkar jag som att myndigheterna själva bestämmer vilken täckning och service det ska finnas över landet.

Men, statsrådet, hur svårt kan det vara? Det måste väl ändå vara regeringen som bestämmer om detta. Eller har vi fått en ny ordning i landet?

Inte kan ni låta era egna myndigheter bestämma och leva sina egna liv. Ni kan, vilket jag har tagit upp förut, genom regleringsbrev och direktiv tala om för dem vad som gäller. Regering och politik ska tala om för myndigheterna vilken täckning de ska ha i landet – det säger man också i fina ordalag – och att de måste samarbeta med kommuner, organisationer och privata företag etcetera.

Det är dags att börja styra och visa vem det är som bestämmer när de stora myndigheterna betar sig som trotsiga tonåringar.

Statsrådet ger besked om att han inte vet när det kommer något förslag. På landsbygdsriksdagen i Sunne lovade vartenda parti att man skulle göra verkstad av dessa förslag. Har man ångrat sig? Har man tagit tillbaka det man lovat? Kommer man att svika sina väljare?

Samarbete mellan statliga myndigheter, kommuner och organisationer ska vara en huvudregel.

Det behövs ett förslag nu till våren. Regeringen ska styra sina myndigheter, inte tvärtom. Medborgarna i hela landet ska ha likvärdig service; det har ni sagt. Starta omedelbart ett arbete inne i Regeringskansliet för att samordna detta! Landsbygden har utretts upp och ned och fram och tillbaka; det räcker nu!

Anf. 67 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag delar mycket av Lena Olssons engagemang för service och statlig närvaro runt om i landet. Jag har själv rötterna i Små-ortssverige och ser också dessa behov.

Det är dock viktigt att vi försöker nyansera diskussionen. Det är trots allt en ganska komplex fråga. Man blandar ibland ihop två saker i dessa diskussioner. Det ena är god service och det andra är statlig fysisk närvaro, vilket inte alltid är samma sak.

Ta till exempel Skatteverket som har utvecklat sin hemsida, sin service via nätet mycket. De flesta medborgare som kommer åt denna service via nätet upplever att servicen har förbättrats. Det innebär inte att de alltid har fysisk tillgång till en skattehandläggare i närheten av där de bor.

Vi ser också hur ny teknik används alltmer av statliga myndigheter, vilket tillsammans med effektiviseringskrav hos myndigheterna gör att man ibland måste se över sina verksamheter och hur man är organiserad.

Jag håller med kritiken från Lena Olsson om att effektiviseringen och verksamhetsförändringen ibland sker alltför isolerat i varje myndighet. Det var bland annat därför Lars Högdahls utredning kom till, och det är bland annat därför vi jobbar med frågorna.

Men, som sagt, statlig närvaro i fysisk mening är inte alltid detsamma som en god service.

Vi vet också att tack vare servicekontor har man kunnat rädda statlig närvaro på många orter. Det finns också många orter där det inte skulle ha funnits någon myndighetsnärvaro kvar om vi inte haft servicekontoren. Skatteverket har, genom att etablera servicekontor, kunnat finnas kvar på ett femtiotal orter i landet, bland annat i Borlänge – en kommun som ligger i Lena Olssons valkrets.

Det finns många sidor av den här diskussionen. Det viktiga är att vi ser till att medborgarna får god service. Då krävs det hjälp av ny teknik och att man finns fysiskt nära. Det kommer vi aldrig att kunna vara överallt. Därför måste vi se till att staten finns närvarande på så många platser som möjligt genom servicekontor och genom att myndigheterna finns där de behöver finnas. Samtidigt har vi ett effektiviseringskrav eftersom vi vill hushålla med skattebetalarnas pengar. I mixen av olika hänsyn gäller det att finna bra lösningar. Det arbetar vi med kontinuerligt. Det är också en del av det beredningsarbete som pågår i Regeringskansliet.

Anf. 68 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Stefan Attefall säger att den här servicen inte kan finnas överallt. Det som utredningen och Högdahl föreslår är att det ska finnas minst ett servicekontor i varje kommun; det finns 298 kommuner. Den samordning och effektivisering man har gjort hittills har resulterat i att man centraliserat statlig service till större städer, till exempel Borlänge. Utredningen menar att medborgare även i landsbygdskommuner är skattebetalare och har rätt att kräva viss service.

Jag vill ställa en fråga till Stefan Attefall. Vi har talat om landsbygdsutveckling många gånger, även med din företrädare Mats Odell. Det är viktigt att det finns en grundläggande service. Om staten tar sina myndigheter och drar därifrån, vad skickar det för signaler till dem som ska vara kvar? Det är ganska lätt att räkna ut.

Du säger att statlig god service inte behöver vara fysisk. Den sociala kontakten måste finnas. Människor måste kunna mötas och ha ett utbyte. Det har jag sagt många gånger. Snart blir det så att landsbygdsbefolkningen ska åka bil för att komma i kontakt med en myndighetsperson. Är medborgarna till för myndigheten eller tvärtom? Jag tror mig veta att det ska vara tvärtom.

Du nämner den nya tekniken. Ta en sådan sak som telefoni. Du vet att det är en rättighet för alla medborgare i hela landet att det finns täckning. Så är det inte i dag. Om man ska använda tekniken se då till att den fungerar fullt ut över hela landet.

Jag och Peter Hultqvist från Dalarna skrev i februari i fjol en interpellation där vi tog upp frågan om service. Det kom ett slutbetänkande för ett år sedan. Statsrådet säger nu att det måste utredas noga så att de förslag som kommer är väl förberedda. Det har jag all respekt för. Det har jag tagit upp många gånger i den här kammaren. Vi kan ta sjukförsäk-

Prot. 2010/11:29
7 december

Svar på
interpellationer

ringsreformen som exempel. Jag kan inte säga att den förbereddes särskilt väl. Den kördes igenom fastän alla remissinstanser protesterade.

Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Arbetsgivarverket gillar inte detta. Regeringen måste väl ändå ha ambitionen att styra dessa verk. Vi måste sluta med stuprörstänkandet. Det måste brytas upp. Jag sitter i justitieutskottet. Hela rättsväsendet är i omvandling för att man ska synkas och samarbeta över gränserna. Det är dags nu, Stefan Attefall, att ta i med hårdhandskarna. Visa vem som bestämmer. Eller låter ni dem få göra som de vill? Jag kan inte tro det, men om du inte svarar på frågan börjar jag undra.

Anf. 69 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag vill upprepa att den här diskussionen handlar om att få en bra och ändamålsenlig service till medborgarna. En annan del av diskussionen handlar om den statliga närvaron runt om i Sverige; det är inte alltid samma sak. Till detta ska vi också lägga kostnadsaspekterna. Hur mycket är vi beredda att betala för att statlig närvaro ska finnas överallt?

Vi har haft en diskussion som har handlat om att man tycker att staten borde finnas överallt med sin verksamhet. Ett sätt att försöka möta det är att vara tillgänglig via samverkan och servicekontor. Det har skett en utveckling som vi försöker driva på. Om vi inte hade gjort det hade staten inte varit närvarande på de orter där man finns i dag.

Det sker förbättringar på många ställen. Ronneby är ett exempel. Tidigare hade Försäkringskassans kontor där öppet kl. 10–15 en dag i veckan. Skatteverket hade ingen närvaro. I oktober 2010 öppnades ett servicekontor som har öppet fem dagar i veckan mellan kl. 10 och 16 med tillgång till båda myndigheternas fulla utbud. Det är ett exempel där servicekontor och olika åtgärder har förbättrat den statliga närvaron och det statliga engagemanget. I Strömsund erbjöd Försäkringskassan tidigare inte någon service. Nu finns man på plats fem dagar i veckan. Skatteverket skulle ha haft svårt att upprätthålla service på egen hand.

Det är två exempel på att bilden inte är så entydig som Lena Olsson säger.

Jag håller med om att vi behöver jobba mer med frågorna. Vi jobbar med frågorna. Jag är personligen mycket engagerad i att vi ska skapa en bra närvaro där det är rimligt. Det viktigaste är att servicen når medborgarna. Det måste vara det primära, inte exakt hur många anställda det är och var de befinner sig. Det är servicen till medborgarna som måste stå i fokus, självklart på så sätt att vi finns på så många ställen att man får den fysiska närvaron.

Sluta med stuprörstänkandet, sade Lena Olsson. Jag håller med om det. Det finns ett sådant problem i hela vårt samhälle. Det gäller inte bara statlig verksamhet. Det gäller även i många andra sammanhang. Vi måste jobba konsekvent för att försöka minska det. På grund av den organisationsform vi har med självständiga statliga myndigheter jobbar de lätt i var sitt spår. Med det utredningsarbete som pågår i Regeringskansliet och de initiativ som är på gång där försöker vi skapa så mycket statlig närvaro som möjligt för att tillhandahålla en god service.

En annan aspekt som vi glömmer bort i sammanhanget är att vi måste utveckla samarbetet med kommunerna. Här finns också mer att göra. Både kommunerna och staten får lägga manken till för att utveckla det samarbetet.

Att man ibland koncentrerar handläggningen till större kontor och större orter kan bero på att man vill ha hög rättssäkerhet och att man vill ha hög kvalitet på handläggningen. Man behöver då finnas på orter där det finns tillgång till arbetskraft och kompetens. Det är svårt att veta vilken som är den rimliga avvägningen när det gäller att finnas på så många ställen som möjligt samtidigt som man har den kritiska massan för kvalitet i handläggningen. Det pågår diskussioner på många myndigheter om hur man ska utveckla det på bästa sätt. Det finns säkert anledning att föra en diskussion med berörda myndigheter och en diskussion om servicekontor. Det finns många aspekter som man inte får förenkla så mycket som jag tycker att Lena Olsson ibland gör.

Anf. 70 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Förenklar jag en fråga som jag har hållit på med i snart 15 år? Det där sväljer jag inte, statsrådet!

Du tar upp kostnadsaspekterna och säger att det skulle bli så dyrt att ha statliga myndigheter i varje kommun. Vi kan i stället ta de myndigheter som finns – det kan vara många fler – kommunerna, frivilligorganisationerna, företag med mera. Det blir ganska kostnadseffektivt om alla de slår sina kloka huvuden ihop och hjälps åt. Det är det som utredningen säger. Det skulle bli väldigt kostnadseffektivt.

Enligt statsrådet blir det dyrt. Det blir förstås mycket billigare om medborgarna – skattebetalarna – betalar resor till olika myndigheter. Det är klart att man då gör en besparing.

Jag tycker att det är ett dåligt förslag. Man måste analysera detta djupare än så.

När jag träffade inlandskommunerna och statssekreteraren sades det att man var i ett slutskede av jobbet. Statssekreteraren sade att det snart kommer besked. Nu vill jag ha ett svar från dig, Stefan Attefall. När tror du att riksdagen kan få ett förslag i utredningens riktning? När har ni berett klart? Ibland är ni snabba, men i en del fall går det väldigt sakta.

Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag tillträdde som statsråd med ansvar för dessa frågor för ungefär två månader sedan. Detta är en av de frågor som man arbetar med. Jag vet att det pågår ett arbete i Regeringskansliet, och jag har själv försökt sätta mig in i dessa frågor för att få ett bra grepp om sakernas tillstånd.

Jag är övertygad om att vi kommer att komma med olika typer av initiativ framöver. Men jag har i dag tyvärr inte någon exakt tidsplan eftersom det är många frågor som ska vägas ihop med varandra.

Jag tycker att det är viktigt att man jobbar i den anda som det pekas på i Lars Högdahls utredning. Men man måste också väga in, som jag sade i mitt inledningsanförande, de olika synpunkter som har kommit in så att det blir en bra lösning.

Det viktigaste för mig är att vi har en god service till medborgarna och att vi inom den ramen ser till att det sker på ett kostnadseffektivt sätt

Prot. 2010/11:29

7 december

Svar på

interpellationer

och självklart med så hög fysisk närvaro som möjligt. Men vi ska göra det på ett sådant sätt att vi finns i samverkan med andra myndigheter och också med kommuner. Jag är helt övertygad om att det går att utveckla arbetet ytterligare. Jag kommer själv att vara mycket aktiv i arbetet för att det ska gå åt det hållet. Men exakt hur och på vilket sätt det ska ske är fortfarande inte klart, och det arbetet pågår, som sagt var, i Regeringskansliet.

Men vi kan gärna återkomma i frågan. Jag misstänker att Lena Olsson inte kommer att ge upp ännu. Vi får följa diskussionerna, för jag tror att det är ett viktigt arbete. Det är också viktigt att vi har en levande debatt om dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2010/11:40 till konstitutionsutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkanden 2010/11:FiU1 och FiU11
Skatteutskottets betänkanden 2010/11:SkU10, SkU17 och SkU18
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU5
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU4
Trafikutskottets betänkanden 2010/11:TU5 och TU7

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Proposition
2010/11:42 Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa
personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Finansutskottets betänkande
2010/11:FiU8 En ny försäkringsrörelselag

Konstitutionsutskottets betänkande
2010/11:KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Skatteutskottets betänkanden
2010/11:SkU1 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution
2010/11:SkU12 Nya mervärdesskatte regler om förändrade krav för viss
import av varor
2010/11:SkU16 Vissa tekniska mervärdesskattefrågor

EU-dokument
KOM(2010)695 Grönbok om mervärdesskattens framtid Ett enklare,
stabilare och mera effektivt mervärdesskattesystem

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 6 december

2010/11:115 Svenska regeringens samarbete med USA

av *Jens Holm* (V)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 7 december

2010/11:116 Vargjakt

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

2010/11:117 CAP-reform

av *Jens Holm* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 14 december.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 6 december

2010/11:147 Högre kostnader för körkort

av *Peter Jeppsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

den 7 december

2010/11:148 Schweiz kantonerna och uppförandekoden för företagsbeskattningen

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:149 Ersättningen till de privata apoteken

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:150 Whiplashskadades situation

av *Carina Moberg* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:151 Kopternas situation i Egypten

av *Désirée Pethrus Engström* (KD)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:152 Bostadsbyggandet och bostadsbehoven

av *Carina Moberg* (S)

till statsrådet Stefan Attefall (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 6 december

2010/11:97 Efterlevnad av FN:s resolution 1325 och 1820

av *Eva Flyborg* (FP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:100 Brott mot de mänskliga rättigheterna i Honduras

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:104 Visumansökningar på svenska konsulat

av *Shadiye Heydari* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

den 7 december

2010/11:143 Nya el- och gasmarknadsutredningen

av *Otto von Arnold* (KD)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 december.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 16.03 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 2010/11:97 om haverikommission i fallet Rossana	1
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	1
Anf. 2 GUNVOR G ERICSON (MP)	2
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	3
Anf. 4 GUNVOR G ERICSON (MP)	4
Anf. 5 PATRICK RESLOW (M)	4
Anf. 6 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	5
Anf. 7 GUNVOR G ERICSON (MP)	6
Anf. 8 PATRICK RESLOW (M)	6
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	7
3 § Svar på interpellationerna 2010/11:53, 66, 67, 82, 89 och 90 om vindkraftverkens framtid	7
Anf. 10 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	7
Anf. 11 JOHAN ANDERSSON (S).....	9
Anf. 12 KENT PERSSON (V)	10
Anf. 13 MONICA GREEN (S)	11
Anf. 14 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	12
Anf. 15 PETER JEPPSSON (S).....	13
Anf. 16 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	14
Anf. 17 OLA JOHANSSON (C).....	15
Anf. 18 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	16
Anf. 19 JOHAN ANDERSSON (S).....	17
Anf. 20 KENT PERSSON (V)	18
Anf. 21 MONICA GREEN (S)	19
Anf. 22 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	19
Anf. 23 PETER JEPPSSON (S).....	20
Anf. 24 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	21
Anf. 25 OLA JOHANSSON (C).....	22
Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C).....	22
Anf. 27 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	23
Anf. 28 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	24
Anf. 29 JOHAN ANDERSSON (S).....	25
Anf. 30 KENT PERSSON (V)	25
Anf. 31 MONICA GREEN (S)	26
Anf. 32 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	26
Anf. 33 PETER JEPPSSON (S).....	27
Anf. 34 STAFFAN DANIELSSON (C).....	27
Anf. 35 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C).....	28

4 § Svar på interpellation 2010/11:69 om regelförenklingar för företag.....	29
Anf. 36 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	29
Anf. 37 BÖRJE VESTLUND (S).....	30
Anf. 38 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	31
Anf. 39 BÖRJE VESTLUND (S).....	32
Anf. 40 HELENA LINDAHL (C).....	33
Anf. 41 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	33
Anf. 42 BÖRJE VESTLUND (S).....	34
Anf. 43 Närings- och energiminister MAUD OLOFSSON (C)	35
5 § Svar på interpellation 2010/11:73 om nätdroger.....	36
Anf. 44 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	36
Anf. 45 SVEN-ERIK BUCHT (S)	37
Anf. 46 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	37
Anf. 47 SVEN-ERIK BUCHT (S)	38
Anf. 48 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	38
6 § Svar på interpellation 2010/11:75 om miljösmarta matval.....	39
Anf. 49 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	39
Anf. 50 JENS HOLM (V)	40
Anf. 51 JACOB JOHNSON (V).....	41
Anf. 52 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	42
Anf. 53 JENS HOLM (V)	43
Anf. 54 JACOB JOHNSON (V).....	44
Anf. 55 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	44
Anf. 56 JENS HOLM (V)	45
Anf. 57 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	46
Ajournering.....	46
Återupptagna förhandlingar	46
7 § Svar på interpellation 2010/11:76 om anställningsvillkoren för statligt anställda vid bolagisering.....	47
Anf. 58 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	47
Anf. 59 ULLA ANDERSSON (V).....	47
Anf. 60 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	48
Anf. 61 ULLA ANDERSSON (V).....	49
Anf. 62 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	50
Anf. 63 ULLA ANDERSSON (V).....	51
Anf. 64 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	52
8 § Svar på interpellation 2010/11:98 om service i hela landet	52
Anf. 65 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	52
Anf. 66 LENA OLSSON (V)	53
Anf. 67 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	54
Anf. 68 LENA OLSSON (V)	55
Anf. 69 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	56
Anf. 70 LENA OLSSON (V)	57

Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	57
9 § Hänvisning av ärende till utskott	58
10 § Förnyad bordläggning.....	58
11 § Bordläggning.....	58
12 § Anmälan om interpellationer	59
13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	59
14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	60
15 § Kammaren åtskildes kl. 18.42.	61

